O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Milliy tiklanish — millat kelajagi

Milliy tiklanish

Gazeta 1995-yil, 10-iyundan chiqa boshlagan

Har oyda ikki marta chop etiladi

O'zbekiston Milliy tiklanish demokratik partiyasining ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy gazetasi

2005 yil, 28 oktabr, Juma

20 (326) son

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»ЧИЛАР МУЯССАР РАЗЗОҚОВА ҲУЗУРИДА

Ўзбекистон халқ артисти Муяссар Раззоқова миллий ва жаҳон опера санъати ривожига салмоқли ҳисса қўшган санъаткор. Унинг тимсолида ўзбек опера санъати жаҳоннинг нуфузли саҳналаридан муносиб ўрин олмоқдаки, булбулларни-да лол қолдирувчи овози сеҳри санъат мухлислари қалбларига олам-олам завқу шавқ бахш этаётир. Ҳа, Оллоҳ таоло унга бетакрор истеъдод ҳадя этган.

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси аъзолари, партия Марказий кенгаши, партиямизнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси аъзолари унинг ижодини доимо қизиқиш билан кузатиб келишмоқда. Ўн минглаб «Миллий тикланиш»чилар сафларида Муяссар Раззоқовадек маслакдошлари борлигидан ҳақли равишда фахрланадилар.

Куни кеча ЎзМТДП Марказий кенгаши раиси Хуршид Дўстмуҳамедов бошчилигидаги бир гуруҳ партиядан Олий Мажлис Қонунчилик палатасига сайланган депутатлар, партия Марказий кенгаши котиблари ва аъзолари Алишер Навоий номли опера ва балет катта театрида Муяссар Раззоқова ҳузурида бўлиб, уни ижодий ютуқлари билан самимий табрикладилар.

Юзлаб томошабинлар ҳузурида бўлиб ўтган қутлов тантанаси йиғилганларда яхши таассурот қолдирди. Ўз навбатида Муяссар Раззоқова ҳам зиёлилар партияси бўлмиш «Миллий тикланиш» аъзолари сафида бўлиши доимо унга ғурур бахш этишини айтиб, партиядошларнинг бу ташрифи унга илҳом бахш этажагини билдирди.

(Ўз мухбиримиз)

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат

ЎҚУВ СЕМИНАР ТАЖРИБАСИ

Яқинда Фуқаролик жамиятини ўрганиш институтида Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий кенгаши ташаббуси билан илмий-амалий ўқув семинар ўтказилди.

Семинар ишида партия Марказий кенгаши раҳбарлари, Қонунчилик палатасидаги партия фракцияси аъзолари, халқ депутатлари маҳаллий кенгаши депутатлари, вилоят ва туман кенгашларининг раислари ва мазкур институт ходимлари ҳам қатнашдилар.

Семинар ишини кириш сўзи билан очган партия Марказий кенгаши раиси Хуршид Дўстмуҳамедов илмий-амалий семинар мавзуи, уни ўтказишдан мақсад ва вазифаларга тўхталди.

Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти директори ўринбосари Адҳам Ҳамдамов ҳамкорликда ўтказилаётган семинар иши ўзаро тажриба алмашишда яхши самара беришига умид билдирди. Партия Марказий кенгаши аъзоси Муқимжон Қирғизбоев «Сиёсий партияларнинг жамиятдаги ва фуқаролар сиёсий фаоллигини оширишдаги ўрни» мавзуида маъруза қилди.

Партия иш ва ўқишда ўсади

Маърузачининг жонли суҳбат тарзидаги мулоқоти йиғилганларнинг диққат-эътиборини тортди. У шарқ ва ғарб дунёсидаги сиёсий партияларнинг иш тажрибалари ҳақида кенг маълумот берди. «Партия ўз лидерларига эга бўлиши керак, лидерларни партия тарбиялаши лозим. Президентимиз дадил ва ошкора иш юритувчиларни, фикрлаш қобилияти теран, маънавий дунёси кенг, ҳаракатчан ва иродали лидерларни ҳаммавақт ёқлайдилар, ибрат қилиб кўрсатадилар», деди нотиқ. Маърузадан сўнг семинар қатнашчилари билан маърузачи ўртасида кўтарилган масалалар юзасидан қизғин баҳс-мунозара бўлиб ўтди.

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий кенгаши аъзоси, партиянинг мафкуравий ишлари бўйича котиби, «Миллий тикланиш» газетаси бош муҳаррири Иброҳим Ғафуров ўз маърузасини партиянинг мафкуравий, сиёсий-ташкилий ишларини кўриш ва янги шароитда жонлантиришга бағишлади. Партиянинг 10 йиллиги муносабати билан ўтказилаётган ўқув-семинар жуда фойдали эканлиги, бундай ўқишларни жойларда ҳам мунтазам ўтказиш зарурлигига эътиборни қаратди. «Халқимиз ўз Конституциясига эга халқ. Конституцияни дастуримизнинг қон томири деб биламиз. Партия омма ичига дадил кириб бориши учун ўз дастуридан, Конституция нормаларидан изчил фойдаланмоғи зарур. Айни пайтда халққа, унинг кўмакка муҳтож қатламига ёрдам бериш иш услубимизнинг таркибий қисми бўлиши даркор», дея таъкидлади. Иброҳим Ғафуров газетанинг бош муҳаррири сифатида «Миллий тикланиш» газетасининг бугунги кундаги аҳволига танқидий баҳо берди.

(Давоми 2-бетда).

ТАРАҚҚИЁТИМИЗГА МЕЗОН

«Давлат тили-фахримиз, ғуруримиз» иншолар танлови

Ўзбекистон Республикасининг «Давлат тили тўғрисида»ги Қонуни 1989 йил 21 октябрда қабул қилинган. Унга 1995 йил 21 декабрда ўзгартириш ва қўшимчалар киритилган эди. Дастлаб Қонун қабул қилинган кун — 21 октябр ўзбек тили куни сифатида байрам қилиниб келинмоқда.

Тил — ҳар бир миллатнинг бебаҳо мулки, ҳис-туйғулари, руҳияти, қалбининг таржимонидир. Ўз вақтида Навоий бобомиз ўта куюнчаклик билан ўзбек тилининг мақомини кўтаришга интилган, унинг давлат тили даражасида қўлланилиши йўлида заҳматлар чеккан эди. Ўзбек тилининг афзалликларини ўзида намоён эта олган «Хамса» асари ўз даврининг воқеасига айланди. Ўша пайтда ҳукмдор бўлган шоҳ ва шоир Ҳусайн Бойқаро Алишер Навоийни ўзининг оқ отига миндириб назм мулкининг султони сифатида шарафлагани ҳам бежиз эмас.

Ўзбек тили ниҳоятда гўзал ва равон тил. Шунинг учун бўлса керак, мустақилликка эришганимиздан кейин ўзбек тилига қизиқиш билан қарайдиганларнинг сафи янада кенгайди. Ўзбек тилини тез фурсатларда ўрганишга имкон топиб, шу тилда сўзлашишга уринаётганлар жуда кўп. Тил ҳар бир халқнинг қалби ва руҳининг ифодачиси экан, тил билганлар ҳам дилга яқин бўлади-да!

Қонун ва унинг мазмун-моҳиятини тўлиқ ҳис этиш учун уни такрор-такрор ўқиб, ўрганиш ҳар биримизнинг бурчимиз, одатимизга айланишини истардим.

Бу қонун фуқароларнинг эркинлигини таъминловчи ҳужжатдир, унда айни пайтда давлат тили бўлган адабий тилнинг софлиги, унинг амалдаги илмий қоидалари ва меъёрлари эътиборга олинган.

Партиямиз мустақилликнинг фарзанди. Унинг номи эшитган кишига миллий руҳ бағишлайди. Миллатимизнинг фахри, ғурури, туйғуларининг ифодачиси бўлмиш ўзбек тилининг равнақи йўлида чинакамига тер тўкиш — ғайрат билан ишлаш фурсати келди.

(Давоми 2-бетда).

ҲУШТАКНИ КИМ ЧАЛАДИ?

Мамлакатимизда ўзбек тили байрамини нишонлаш яхши анъана тусини олди. Бу куни пойтахт кўчалари янада чароғонлашади, гавжум чорраҳаларга «Тил — миллат кўзгуси», «Тилга эътибор — элга эътибор», «Она тилим — жону дилим» ва шу каби бошқа кўплаб шиорлар осиб қўйилади. Турли корхоналар, жамоат ташкилотлари, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ва ҳатто мактабгача тарбия муассасаларида ҳам тил байрамига бағишланган маросимлар ўтказилади. Таклиф этилган шоир ва ёзувчилар нутқ сўзлашади, оташин шеърлар ўқилади. Тилшунос олимларимиз тилимиз ривожи билан боғлиқ ютуқларни, нашр этилган китобларни, қаерда қандай анжуман ўтказилгани-ю, олиб борилаётган илмий тадқиқот ишларини санаб, кўнгилни хотиржам қиладилар. Шу куни радио ва телевидениеда байрам муносабати билан махсус эшиттириш ва кўрсатувлар ташкил этилади, газеталаримизда олимлар, мутахассисларнинг мақолаларини ўқиш мумкин бўлади.

Байрам ўттач, ҳамма яна ўз иши, кундалик турмуш ташвишлари билан банд бўлиб кетади. Ҳадемай, навбатдаги байрам яқинлашади.

Гинахонликни ўзимиздан бошлаганим маъқул. Биргина тил байрами эмас, бошқа байрам ва саналарда ҳам матбуотимиз айни шу ҳақда ёзишга бошлайди, ҳаммамиз бирданига ёза бошлаймиз, бутун эътиборни бир нуқтага қаратамиз. Гапимиз қуруқ бўлиб қолмасин, шу кунларда бирорта нашрда мамлакат Конституцияси — Асосий қонунимиз, унинг ҳаётимиздаги ўрни, аҳамияти тўғрисида мақола борми? Йўқ, чунки Конституция байрамига ҳали анча вақт бор. Имон-эътиқод, ҳалоллик, поклик, бировнинг ҳақига хиёнат қилмаслик, Яратган эгамга шукроналар айтиш, фоний ва боқий дунё саодатига эришмоқлик тадориги тўғрисида фақат Рамазон ойида қўлга қалам оламиз. Ватан ҳимояси, миллий армиямизнинг бугунги мақсад ва вазифаларини йил бошида, хотин-қизларимизнинг ижтимоий фаолияти, давлат ва жамият ҳаётидаги иштироки, Наврўз умумхалқ байрамининг ўзига хос хусусиятларига доир мулоҳазаларимизни эса баҳоргача асраб турамиз.

Нега шундай қиламиз? Нега энди фақат байрам кунлари бир-биримизга ҳисобот берамиз, ютуқларимизни санаб, бўрттириб, бир-биримизни овутамиз?

Бир қарашда, хавотирга тушадиган жойи йўқ. Ҳаётимизда жиддий ўзгаришлар бўлаётганига ҳар биримиз гувоҳ бўлиб турибмиз. Она тилимизнинг бугунги мақоми билан унинг бундан ўн беш йил аввалги ҳолати орасида ер билан осмонча фарқ бор. Шубҳасиз, кўп ишлар қилинди, кўп режалар бажарилди. Саксонинчи йилларнинг охирида тилимизнинг майиб ва мажруҳ аҳволидан сўз юритганларни миллий маҳдудликда айблаганлар бугун тил байрами маросимларининг фаол иштирокчилари ва ҳатто, ташаббускорлари бўлиб туришибди. Ўша йиллари, бошқасини қўя турайлик, биргина «Тилга эътибор — элга эътибор» деган рукнимиздан хато топишга чоғланганлар бугун ўзбек тилининг беқиёс имкониятлари тўғрисида мароқли маърузалар қилмоқдалар. Бас, шундай экан, тил байрамини кўтаринки руҳда ўтказишга, ҳарқалай, ҳақлимиз. Аммо...

Масалага бошқа жиҳатдан ёндошсак-чи? Тасаввур қилинг — ўтган йиллар давомида эришган ютуқларимизни, амалга оширган ишларимизни эмас, эришмаган, бажармаган, эътиборимиздан четда қолган, беписандлигимиз оқибатида юзага келаётган муаммоларни, бой берилган имкониятларни ва бу бепарволигимизнинг нохуш оқибатларини ҳисоб-китоб қилсак-чи? Имконият қандай эди-ю, биз ундан қандай фойдаландик, қайси режаларимиз бажарилди, қайсилари эса қоғозда қолиб кетди — шулар тўғрисида фикр юритсак-чи?

Ушбу мулоҳазаларни Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси ташаббуси билан ўтказилган «Телевидение ва радиода тил маданияти» мавзуидаги семинарда қатнашганимдан сўнг қоғозга тушира бошладим. Нотиқлар телевидениемиз кўрсатувлари, хусусий радиоканаллар эшиттиришлари, газета ва журналларда чоп этилаётган мақолаларнинг тили мисолида тил байрамини кўтаринки руҳда ўтказишга ва бу борада хотиржам бўлишга ҳали жуда эрта эканлигини таъкидладилар. Якдил фикрга кўра, телевидениемизда, айниқса, хусусий радиоканалларда она тилимизга беписандлик, имло ва талаффуз қоидаларини қўпол равишда бузиш одатга айланиб бормоқда. Бу тўғрида матбуотда ёзилаётган кўпдан-кўп жўяли мақолалар, куюнчак газетхонларнинг изза қилувчи луқмалари самара бермаяпти.

Дилимиздаги тилимизда

Радиобошловчиларнинг очиқдан-очиқ бебошлиги, саводининг ғўрлиги, бунинг устига ошкора шилқимлиги, тингловчилар олдидаги масъулиятини мутлақо ҳис этмаслигига тоқат қилиб бўлмайди. Реклама роликларининг саводсизларча тайёрланишига, қайси тилда сўзлаётганлигини афтидан ўзи ҳам билмайдиган айрим рекламачи-сухандонларнинг қоришиқ талаффузига ва реклама деса ўзини томдан ташлашга ҳам тайёр баъзи номдор ижодкорларимизнинг асабни ўйнатувчи бачкана қилиқларига наҳотки кўниккан бўлсак, наҳотки оримиз келмаётган бўлса?

Эстрада йўналишида ижод қилаётган ёш хонандаларни кўкларга кўтариб, ўринсиз мақтаётганимиз, ҳаётида ҳали бирорта рўмолчани кир қилишга улгурмаган ҳаваскор ижрочиларни бу ёруғ оламнинг чароғон юлдузларига қиёслаётганимиз ва бу ҳамду саноларимиз орадан кўп ўтмай қандай «самара» бераётгани кўпчилигимизга кундай равшан бўлиб турибди-ку, босар-тусарларини билмай қолишларига сабаб бўлмоқда-ку! Минерал сув, дори-дармон рекламасидаги саводсизлик — улуғ она тилимизнинг шаънини, миллат маънавиятини тупроққа қориш эмасми?

Пойтахтимизда, вилоят марказларида фаолият юритаётган телевидение ва радиоканалларда маза-матрасиз, очиқчасига беҳаё, енгил-так ҳаётни, баъзан эса хиёнатни тарғиб қилувчи қўшиқлар бизга тушунарсиз бошқа бир тилда эмас, айни ўзбек тилида янграмоқда, фарзандларимиз онг-шуурига сингмоқда ва улар эртага айни шу қўшиқлардан «ибрат» оладилар, шу қўшиқлардаги даъватларга эргашадилар.

Ҳар гал бу муаммолар муҳокама этилганида, савол туғилади, хусусий радиолар, тижорат йўналишидаги газета ва журналлар фаолиятидаги бундай асаббузарликка қандай қилиб барҳам бериш мумкин? Олий Мажлисимизда бўлиб ўтган семинарда ҳам шундай оғриқли саволлар ўртага қўйилди. Нотиқлар тил қоидаларининг бузилиши, саҳна ва эфирдаги бемазагарчиликларга доир ўнлаб, юзлаб мисоллар келтирдилар, муҳокама якунида эса кўпчиликнинг фикри бир саволга жамланди: нима қилиш керак?

Шу савол ўртага тушиши билан, устоз Абдулла Қаҳҳорнинг машҳур гапи ёдимизга тушади: йўл қоидасига амал қилмай келаётган бебош ҳайдовчини назоратчи ҳуштак чалиб тўхтатади, қоиданинг қайси бандини бузганлигини тушунтириб, жаримага тортади. Нега энди тилимизни бузаётганлар, эфир ҳавосини айнитаётганлар ва бу билан маънавиятимизга, ёшлар тарбиясига жиддий зарар етказаётганларга нисбатан ҳам шу усулни қўллаш мумкин эмас?

Шу ўринда аччиқ бир ҳақиқатни айтиб ўтишга тўғри келади. Тижорат мақсадларида ташкил этилган хусусий радиолар, нашрлардан, аслида, ўпка қилмасак ҳам бўлади, негаки улар учун тил ва талаффуз қоидаларига амал қилиш муҳим эмас, даромад топиш муҳим. Гап даромадда! Бундай нашрлар айни шу мақсадда ташкил этилган. Буни яшириб ўтиришмайди ҳам. Така бўлсин — сут берсин. Пули келиб турса, битта тили чўлтоқ рекламани (Масалан, кофе тарғиботини, лотерея ўйинига даъватни ва ҳоказо.), миллий маънавиятимизга, одоб-ахлоққа зид кўринишли «клип»ларни кунига эллик марта, юз марта қайтариш мумкин. Қизиқроқ кинофилм қўйилаётган бўлса, ҳатто ҳар беш дақиқа ўтмасдан орага суқилиш мумкин. Қўшиқ матни, тасвир нўноқлиги билан кимнинг иши бор, мусиқаси гиж-бадабанг бўлса бас, такрор-такрор эфирга узатилаверади. Бу даъватларга амал қилинадиган бўлса, ҳаммамиз ишни йиғиштириб, эртадан кечгача лотерея ўйнашимиз, телевидениенинг «Ёшлар» каналига аллақандай рақам қаторларига тўхтовсиз SMS хабарлари жўнатишимиз керак бўлади. Демакки, гап фақат бошловчиларда эмас, улар ортида турган муассис акахонларда! Тил ва талаффуз муаммоларига, реклама саводсизлиги ва тазйиқига бағишланган йиғилишларга ана ўша акахонлар ва рекламахонларни ҳам таклиф этиш керак.

Бундан бир неча йиллар бурун қатор корхона ва муассасаларда ўзбек тилини ўрганиш курслари ташкил этилиб, бунга эҳтиёж сезганлар зарур даражада савод чиқариб олганларини яхши биламиз. Негадир бу олижаноб ишлар изчил давом эттирилмади. Тил, имло ва талаффуз қоидалари билан боғлиқ савод машғулотлари бугун, бошқаларни қўя турайлик, ўзимизга зарур бўлиб қолди. Бу гапнинг мутлақо муболағаси йўқ. Нега деганда, жонли тил амалиётида қусурлар, таассуфки, кўпайиб бормоқда. Имлода қайси қоидага амал қилишни билмаймиз. Бу масъулият зиммасига юкланган ҳурматли олимларимиз сусткашлик қилаётган эканлар, эринмаган ҳар бир нашр, ҳар бир қаламкаш ўзича «қоида» кашф этиб ётибди. Давлатларнинг номлари олақуроқ бўлиб кетди: Болгария — Булғория, Корея — Қурия, Франция — Фарангистон, Россия — Русия, Ўрисия, Ўрисистон. Меҳмонни ҳамон отадан улуғ деймиз, кампирнинг дарди «ғозада» эмас, «ғўзада». Ўғрилар эгасиз хонадонларга ҳамон «ташриф» буюришмоқда. Тўй-ҳашамларимизга дўст-қадрдонларимизни «лутфан» таклиф этмоқдамиз. Раҳматли Кибриё Қаҳҳорова умрларининг охиригача камида юз бора айтганлари, ёзганларига қарамай, «Исми, отасининг исми» дейиш ўрнига ҳамон «Исми, шарифи», баъзан эса бундан ҳам кулгили — «Исми, отасининг шарифи» деб ёзаяпмиз. Врач тавсия қилган дорини ичмаймиз — «қабул қиламиз», футбол ўйинида тўпни рақибларга олдириб қўйишга «муваффақ» бўламиз. Тилимиз жонкуярларидан бири, ёзувчи, журналист Шарофиддин Кўнчи (Оллоҳ раҳмат қилсин) билиб-билмай ишлатаётган сўз ва ибораларимиз тўғрисида куюнчаклик билан неча ўнлаб мақолалар ёздилар, хатоларимизни кўрсатиб турдилар. У киши айтганларидек, дўст-қадрдонларимизни «самимий» ёки «сидқидилдан» табриклаганимиз маъқул, «чин қалбдан» десак, ўрисча «от всего сердца»нинг қуруқ таржимаси бўлиб қолади. «Сутни қайта ишлаш заводи» эмас, «Сут заводи», «Пахта тозалаш заводи» эмас, «Пахта заводи» бўлиши керак. «Урғулайди» эмас, «урғу беради». «Барқарорлик» ёки «беқарорлик» деган сўзларимиз турганда «нобарқарорлик» дейиш мутлақо ўринсиз, бундай сўз тилимизда йўқ. «Молиялаштириш» эмас, «маблағ билан таъминлаш». «Думалоқ стол атрофида суҳбат бўлиб ўтди» деган жумла икки оламда таомилга кирмайди. Бозорда сотувчилар «почин» дейди, ўзбекча «бай очиш» демайди.

Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Бундан кўринадики, тилимизнинг ривожи, сўз ва ибораларнинг тўғри, ўринли ишлатилиши беистисно ҳар биримиз учун (жумладан, ушбу сатрлар муаллифи учун ҳам) бир умрлик вазифадир. Тил бойлигимизни, унинг беқиёс ва адоқсиз имкониятларини, сўзлар, иборалар қатига яширинган турфа хил маъноларни тўла ўзлаштириш жараёни бир эмас, бир неча авлодлар ҳаётида узлуксиз давом этсагина, мақсадга эришиш мумкин бўлади. Бинобарин, тил маданияти, нутқ маҳорати, талаффуз қоидалари тўғрисида фақат байрамлардагина эмас, ҳамиша, ҳар куни, ҳар дақиқада ўйлашимиз, бу борадаги билимларимизни тинимсиз бойитиб, такомилга етказиб боришимиз зарур. Ахир, тилни бузиш элни бузиш дегани эмасми?!

Аҳмаджон МЕЛИБОЕВ

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ» ГАЗЕТАСИГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

2006 ЙИЛ ОБУНАСИ

«Миллий тикланиш» газетасига «Ўзбекистон почтаси», «Матбуот тарқатувчи» бўлимлари, «Миллий тикланиш» демократик партияси вилоят, шаҳар, туман кенгашлари орқали обуна бўлиш мумкин.

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ» ИНДЕКСИ: 158

ЎзМТДП вилоят ва туман кенгашлари, партия фаоллари ва хайрихоҳлари, муштарийларимиз диққатига!

«Миллий тикланиш» газетасига 2006 йил учун обуна уюштиришда қатнашиб, туман кенгашлари ва фаоллари, хайрихоҳлари, муштарийлари йиллик обуна миқдорини 50 донадан, вилоят кенгашлари эса 200 донадан оширса, ташкил қилган жами обунаси учун ҳар дона газетага 750 сўмдан мукофот пули берилади.

ЎзМТДП Марказий Кенгаши «Миллий тикланиш» газетасига жойларда обуна уюштириш, унинг мазмундорлиги ва мундарижасини бойитишга катта ҳисса қўшган партиянинг вилоят кенгашларини йил якунида алоҳида қимматли совғалар билан тақдирлайди.

ГАЗЕТАМИЗ САФАРДА

ЖОЙЛАРДА «МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ» КУНЛАРИ

МЕҲНАТ ҚАЙНАГАН НАМАНГАН ТОМОНЛАРДА

Пахта миллий бойлигимиз, пахта топшириш бўйича режаларнинг бажарилиши эса миллатимиз учун байрамдай эканига Наманганда бўлганимизда яна бир карра ишонч ҳосил қилдик. Кейинги ўн йилда биринчи маротаба вилоят пахтакорлари режани бажарса-ю, қувонмай бўладими! Тўғриси, пахтакорлар ғалаба завқини суришни ҳам унутаёзган экан. Қайси хўжаликка, қайси туманга бормайлик кишилар чеҳрасида қувноқлик, завқу шавқни кўрдик.

Учқўрғон вилоятда ўз ўрни ва мавқеига эга бўлган туман. Туманнинг табиати ҳам ўзига хос. Баҳори бошқаларникидан ўн-ўн беш кун кечроқ келади. Қирғизистон тоғлари яқинлиги боис ҳаво ҳарорати ҳам вилоят марказига қараганда 5-6 даража пастроқ бўлади. Баҳору кузи серёғин. Аммо хавоси мусаффо, ариқлари зилол сувга тўла.

Туман ҳокими Баҳодир Охуновни «Миллий тикланиш»чилар номидан зафар билан қутладик. Улар уйган хирмон 40 минг тоннадан ортиб кетибди.

— Газетачиларнинг ҳам қадами қутлуғ бўлади,– дейди у.– Бугун-эрта ҳамма хўжалигу фермерлар режа бажарилгани муносабати билан тадбирлар ўтказишаётир. Сизни ҳам таклиф қиламан.

Ҳоким ҳамроҳлигида «Зулхумор» фермер хўжалигига бордик. Фермер хўжалиги режаларини илғорлар қаторида барвақт бажарибди. Йиллик режа бир юз ўн фоиздан ортибди. Ўша куни маҳаллада истиқомат қилувчи оқсоқоллар, хўжалик аъзолари ва ҳашарчиларга байрам дастурхони ёзилибди. Санъаткорлар хизматда. Фермер хўжалиги ҳисобидан теримда намуна кўрсатган бир гуруҳ теримчи ва ҳашарчиларга бир миллион сўмлик совға улашилди.

Собиқ «Чорвадор» хўжалиги ҳудудида ташкил этилган муқобил машина трактор паркидамиз. У жойда ҳам фермерлар ҳашарчиларга байрам дастурхони ёзишибди. Янги қўрғон ва Чортоқ туманидан келган ҳашарчилар ҳузурида марғилонлик хушовоз хонанда Нуриддин Асқаров куйлаётган экан. Йиғилганларни туман раҳбари қутлаб, йиғим-теримда илғор қатнашганларга совғалар берди. Коллеж талабалари, мактаб ўқувчилари, хатто уларнинг педагог ўқитувчилари ҳам даврага тушиб роса ўйнашди.

Ана сизга меҳнат завқи! Тумандаги пахта майдонлари 468 та фермер хўжалиги ва 400 та оилавий пудратчиларга бириктириб берилган. «Қайқиобод», «Андижон», «Қўчқор ота» номли, «Яшиқобод» ширкат хўжаликларининг тажрибали пахтакорлари, «Мулла қозоқ», «Тошпўлат ҳожи», «Сўфи ота», «Козим-68», «Абдулҳамид ота» «Мўйдинбой» фермер хўжаликлари ҳар гектардан 35-40 центнердан ошириб пахта етиштирдилар.

–Етиштирган пахтамизнинг асосий қисми юқори навга сотилди–, дейди «Мамасоли ота ўғиллари Ш.Н.А» фермер хўжалиги раҳбари Одилжон Набиев.–Юз тоннаси уруғлик сифатида қабул қилинди. Пахтанинг ўзидан фермер хўжалигимиз 15 миллион сўм соф фойда олиши кутилаётир. Ихтиёримизда учта «Беларус» трактори, «МХ-135» ҳайдов трактори мавжуд. Келгусида техникалар ва ер майдонларини кенгайтириш режамиз бор.

Тўрақўрғонликлар режаларини ортиғи билан бажарган бўлса-да, далаларда анча ҳосил бор экан. Туман ҳокими Ҳабибулло ака Ҳожиматов билан мулоқотдамиз.

–Ҳукуматимизнинг қишлоқ хўжалиги моддий техника базасини мустаҳкамлаш бўйича кўрсатган амалий ёрдами ютуқларимиз омили бўлди,– дейди Ҳабибулло ака.–Октябр ойининг биринчи ўн кунлигидаёқ давлатта 23 минг 300 тоннадан ортиқ пахта хом ашёси топширилди. Ҳосилдорликни режадаги 29,2 центнер ўрнига 35 центнерга етказиш учун терим давом этаётир. «Соҳилобод», «Наврўз», «Намуна», «Бобур» номли, «Олтин водий», «Туркистон», «Ўзбекистон» ширкат хўжаликлари, «Машъал учқуни», «Достонбек ФДА», «Эшондада», «Мамадали С», «Маҳмуджон ота» фермер хўжаликлари азаматлари юқори натижаларга эришдилар. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра туман бўйича бир миллиард сўмдан ортиқ соф фойда олиш кутилаётир.

Адҳамжон Раҳмонов бошлиқ Тўрақўрғон ширкат хўжалигидамиз.

–Бу йил «Оққўрғон-2» навидан экиб мўл ҳосил яратдик,– дейди Адҳам Раҳмонов.–Йиллик режа бир юз ўн фоиздан ортиб кетди. Пахтачиликнинг ўзидан 28 миллион сўм соф фойда олиш кутилаётир.

«Олтин водий» ширкат хўжалиги ҳар қандай қийин об-ҳаво шароитида ҳам пахта ва ғаллачиликда доимо режаларини ортиғи билан уддалаб келади.

Билганлар бу ютуқларни хўжалик раҳбари, тажрибали мутахассис Убайдулло ака Абдуллаевнинг фаолияти билан боғлайди. Дарҳақиқат, у ҳақда «Қишлоқ ҳаёти» газетасида ишлаган кезларим илиқ мақолалар ёзганман. Яна Убайдулло ака ҳузуридаман. Хўжалик октябр ойининг биринчи куниёқ режаларни уддалаб қўйган экан. Хўжалик пахтакорлари режага қўшимча юз тонна хом ашё сотибди.

–Пахтадан мўл ҳосил олишда оилавий пудрат усули қўл келаётир,–дейди Убайдулло ака.–Илғор пудратчилардан Дилором Ҳалимова, Ибодилла Маликов, Абдужалил Турсунов, Маҳмуд Бегамов, Илёс Жўраев, Каромат Эргашева, Бусалха Йўлдошева, Сапура Қаҳҳорова, Жамила Мамадалиевалар ҳар гектар майдондан қирқ центнерга етказиб ҳосил етиштирдилар.

Бозор иқтисодиёти шароитида ишнинг кўзини билиб, камроқ харажат қилиб, кўпроқ даромад олишга интилган ютади. Таннархни камайтириш йўлидан борилаётир. Шу боис хўжаликда қишлоқ хўжалигидан 65 миллион сўм соф фойда олиш кутилаётир. Бугун ғаллазорларда униб чиққан кўм-кўк майсалар дилни яшнатади. Беихтиёр Аллоҳдан хирмонларга барака тилаб юборасан киши. Тўғриси, Мингбулоқ туманида, айниқса, пахтачиликда сурункали қолоқлик кузатиларди. Хўжалик ва фермерлар иқтисодидан путур кетган эди. Ахир йил бўйи меҳнат қилсангу даромад ололмасанг, алам қилади-да?!

Оқсоқоллар бу йил мингбулоқликларга «Худо берди» деб қувонишаётир. Туман пахтакорлари 38 минг 500 тонналик режаларини ортиғи билан бажаришди. Шу кунларда умумий хирмон қирқ минг тоннага етиб қолди. Қирқ минг тонна-бу иккита туманнинг пахтаси дегани.

«Гулбоғ» пахта тозалаш ҳиссадорлик жамиятида хом ашё қабул қилиш давом этаётир. Жамиятда ишчи-хизматчиларга барча шароитлар муҳайё. Мавсум олдидан 530 ўринли ошхона ишга туширилди. Кунига уч маҳал иссиқ овқат корхона ҳисобидан тайёрлаб берилаётир. Қабул қилинган пахта хом ашёсини қайта ишлаш учта бригадага бўлинган. Ҳар учала бригада ўртасида кунлик мусобақа ташкил этилган. Кунлик натижага кўра ғолиб бригада 30 минг сўмгача мукофот олади. Ҳа, кўп нарса раҳбарга боғлиқ эканини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди. Ҳиссадорлик жамиятига соҳанинг тажрибали мутахассиси Ёқубжон Исмоилов раҳбар бўлиб келгач, ишга муносабат тубдан ўзгарди. Одамларда корхона келажагига ишонч туғилди. Ўртача ойлик маошлар кескин ортди, ойликлар ўз вақтида берила бошлади.

–Аввало, ишни ишчи-хизматчиларга муносиб шароит яратиб беришдан бошлаганлар, албатта, самарасини кўради,– дейди Ёқубжон Исмоилов.– Ювиниш хоналари тубдан таъмирланди. Ишлаб чиқариш биноси, профилактория ва маъмурият биноси таъмирдан чиқарилди. Ишчи ходимлар хоҳлаган турдаги озиқ-овқат маҳсулотларини рўйхат асосида шу ернинг ўзида сотиб олиш имкониятига эга бўлди. Нон ишлаб чиқариш цехида тайёрланаётган маҳсулотлар ишчилар дастурхонида. Ёрдамчи хўжаликда эса гўшт ва сут маҳсулотлари етиштирилаётир.

Шу кунгача етти минг тонна пахта хом ашёси қайта ишланди. Илғор технологияларни жорий этиш ижобий натижа бераётир. Дастлабки ютуқлар чакки эмас. 33,6 фоиз тола олинаётир. Харажат ҳам сезиларли камайди.

Намангандан бир олам қувонч билан қайтар чоғи ният қилдик: «Вилоят пахтакорлари келгуси йилларда ҳам шундай ютуқларга эришаверсин. Бободеҳқонларнинг топганлари яхши кунларига буюрсин!»

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ,
«Миллий тикланиш» махсус мухбири

ҲАВАС УЙҒОТГАН ДАЛАЛАР

Олтин кузнинг қуёшли кунлари кўнгилларга ёруғлик бахш этди. Пахтакорларимиз дил-дилидан орзу қилган мақсадларига эришдилар. Тарихда илк бора октябр ойида республикамиз пахтакорлари йиллик режани шараф билан уддаладилар. Деҳқонларимизнинг юзлари ёруғ бўлди. Йил бўйи тер тўкиб, қилган меҳнатлари ўз самарасини берди. Этак боғлаб далага чиққан, шудринг эмган далаларни кезган, дала эгасининг қувончу ташвишига шерик бўлган, куз ҳавосидан симириб эгатлар узра эгилган киши борки, терим сururини, мавсумнинг ўзига хос жиҳатларини яхши билади, дилдан ҳис қилади.

Маълумки, андижонликлар ҳар соҳада бўлганидек пахтачиликда ҳам ўз муносиб тажрибасига эга.

Газетамиз бўзлик пахтакорлар билан учрашувга келганда, улар вилоятда етакчи ўринларда пахта топшириш режасини уддалаб, ғалаба нашидасини сураётган эдилар. Туман бир неча йиллардан бери пахта тайёрлаш бўйича йиллик режани бажаролмай келаётган эди. Бўзликлар турли қийинчиликларни енгиб ўтиб, 20 минг 150 тонна пахта тайёрлаб, йиллик шартномавий режани бажарганликлари барчани қувонтирди. Бўз ерларида ҳосилдорлик гектар бошига қарийб 28,7 центнерга етгани ҳам астойдил пешона тери тўкиб қилинган меҳнат самарасидир.

Мамлакатимиз Президенти ва ҳукуматимизнинг қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни чуқурлаштириш ва фермерлик ҳаракатини ривожлантириш соҳасида олиб бораётган изчил сиёсати, бир сўз билан айтганда, ер ўз эгасига топширилгани қисқа муддат ичида самарасини бермай қолмади. 2004 йил охирида тумандаги иқтисодий ночор хўжаликлар ўрнида 98 та фермер хўжаликлари ташкил этилган эди. Эришилган натижалар бу йўл нақадар оқилона ва тўғри танланганлигини кўрсатди. Ширкат хўжаликларини фермер хўжаликларига айлантирилиши бир йилнинг ўзидаёқ пахта ҳосилдорлиги 8-10 центнердан ошишига сабаб бўлди. Умуман олганда бугун тайёрланган ялпи ҳосилнинг олтмиш фоизи фермерлар ҳиссасига тўғри келади. Ишнинг кўзини билиб, фидойилик билан ишлаган кўпгина фермер хўжаликлари режани 130-150 фоизга етказиб бажардилар.

–2005 йил бутун вилоятимиз сингари туманимиз қишлоқ хўжалигида, хусусан, пахтачилигида туб бурилиш йили бўлди. Бу соҳада жуда тўғри ва оқилона йўл тутилди,–дейди биз билан суҳбатда туман ҳокими Бахтиёржон Абдуллаев.–Бу эришган ғалабамизда «Баҳодир», «Маҳкамбой ота», «Имом ота», «Толибжон ҳожи» сингари фермер хўжаликларининг ҳиссаси катта бўлди.

Биз илғор хўжаликлардан ҳисобланган «Улуғбек» номли ширкат хўжалигида бўлганимизда йиллик режалар ортиғи билан уддалаган бўлса-да, ҳали пахтакорларнинг ғайрат ва шижоатлари сўнмаганлигининг гувоҳи бўлдик.

– Эришилган ютуқ замирида хўжалик деҳқонларининг йил бўйи қилган заҳматли меҳнатлари мужассамдир,–дейди хўжалик раиси Ҳасанбой Мадаминов.–Деҳқонларимиз тажрибада синаб кўрилган саноатбоп пахта нави чигитини 509 гектар майдонга экиб, ҳар бир агротехник тадбирни ўз вақтида, меъёрида ўтказишга ҳаракат қилдилар. Ҳар йилгидек чигит плёнка остига экилди. Экиш пайтида барча майдонга минерал ўғитлар солинди, бу эса ғўза ниҳолларининг бақувват ўсишига таъсир кўрсатди.

Пудратчилар, мутахассислар униб чиққан ғўза ниҳолларини ўз вақтида парваришлаш, озиқлантириш, суғориш ишларини белгиланган меъёрларда амалга оширдилар. Мавжуд майдонлардаги ғўзаларни бегона ўт босишига, ҳашаротлардан зарарланишига йўл қўймаслик учун алоҳида тадбирлар белгиланди.

Йиғим-терим кунларида режанинг 4-5 фоизи миқдорида пахта тайёрлашга эришилди. 1570 тонналик хирмон барпо этилди. Терилган пахта учун ҳар беш кунда ҳисоб-китоб қилиниб, нақд пул берилиши ҳам иш унумини оширди. Жуда кўп оилавий теримчилар терган пахтаси учун 80-100 минг сўмдан ошириб ҳақ олдилар. Айниқса, Х.Маҳмудова, М.Раҳматова, М.Неъматовалар хўб ғайрат кўрсатдилар.

Бўзликлар яна қад тиклаб олдилар. Айни кунларда далаларда ҳосилни батамом йиғиштириб олиш билан бирга келгуси йил ҳосилига пухта замин ҳозирлаш ишлари авж паллага кирган. Ғаллакорлар кузнинг қуёшли кунларини ғанимат билиб, дон экишни жадаллаштиришмоқда. Далаларни кезар эканмиз, халқнинг эртанги ризқидан дарак бериб турувчи кўм-кўк бўлиб унган буғдойзорлар баҳри-дилимизни очди. Биз заҳматкашларни яна бир бор эришган улкан ғалабалари билан қизғин муборакбод этамиз. Бу йилги кузнинг сербарака келиши барчамизни беҳад қувонтирди. Барака Бўз далаларини келгуси йилларда ҳам тарк этмасин.

Тўйчибой МАМАСОЛИЕВ,
Муҳаммадсиддиқ РАҲМАТОВ

ЎҚУВ СЕМИНАР ТАЖРИБАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Муштарийлар сонини ошириш, газета сифатини яхшилаш, жойларда мухбирлар институтини барпо этиш борасидаги мулоҳазаларини ўртага ташлади. Нотиқ семинар қатнашчиларининг қатор саволларига куюнчаклик ва мулоҳазакорлик билан жавоб берди.

Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти эксперти Комилжон Одилов «Халқ депутатлари маҳаллий кенгашларида депутатлик гуруҳлари фаолиятининг қонуний асослари» мавзуида маъруза қилди. У депутатнинг жамиятдаги ўрни, вазифаси, обрў ва шаънига тааллуқли ҳолатлар, бу борада қонун ва унинг ижроси хусусидаги фикрлари билан тингловчиларни ўзига жалб этди. «Депутатлар фаол, ҳар жиҳатдан пухта иш олиб боришса, бу айни пайтда ўша партиянинг ҳам ютуғи, обрўси ва омма орасидаги таъсирини белгилаб берувчи омилдир», деб таъкидлаб ўтди маърузачи.

Йиғилиш кучли баҳс-мунозаралар билан давом этди. Маҳаллий кенгашлар депутатлари ҳам ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишди.

«Сиёсий партияларни молиялаштириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг жойлардаги ижросининг таъминланиши мавзуида Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти лойиҳа раҳбари Саъдулла Тожиевнинг маърузаси тингланди.

Худди шу мавзу талқини бўйича Молия Вазирлиги вакиллари Гулбаҳор Орипова ва Баҳром Бўроновларнинг эътиборли чиқишлари семинар қатнашчилари ўртасида кенг, ёркин фикрлашувга сабаб бўлди. Адлия Вазирлиги бошқарма бошлиғи Жалолбек Абдусатторов бу борада ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

Навбатдаги маъруза «Халқ депутатлари маҳаллий кенгашларидаги депутатлик гуруҳлари, сиёсий партиялар ва ҳудудий бўлинмаларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари билан муносабатлари» мавзуига бағишланди. Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти лойиҳа раҳбари, доцент Хайрулла Рўзметов бу борада кўргазмали мулоқот олиб борди. Экранда акс этган чизма ва рақамлар орқали жамиятдаги аҳоли қатламининг мамлакат тараққиётидаги улуши, қонунчилик ривожига таъсири хусусидаги фикрлари депутатларни мунозарага чорлади.

Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти лойиҳа раҳбари, профессор Файзулла Мўминов «Халқ депутатлари маҳаллий кенгашларининг оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлиги» хусусида батафсил сўзлади.

Илмий-амалий ўқув семинарида «Миллий тикланиш» партиясининг фаол аъзоси, Ўзбекистон халқ артисти Муяссар Раззоқовага Марказий кенгашнинг табрик хати йўлланиб, санъаткорнинг ўзбек опера санъати ривожига қўшаётган ҳиссаси эътироф этилди ва эзгу тилаклар билдирилди.

Бундай ўқув йўналишидаги йиғилиш ва анжуманларни вилоятларда ҳам ўтказиб туришга келишиб олинди. Семинарда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари Раъножон Зарипова, Мунира Қориева, Марказий кенгаш раисининг ўринбосари Хайринисо Мирзажоновалар иштирок этишди.

Насиба ОЧИЛОВА,
ЎзМТДП Марказий кенгаши мутахассиси

ТАРАҚҚИЁТИМИЗГА МЕЗОН

(Давоми. Боши 1-бетда).

Тилимизнинг маъно-мазмунини бойитиш сизу бизнинг қўлимизда. Кичкинтой фарзандларимизга шарқона тарбия бериш, боғчаларда миллий тил имкониятларидан фойдаланиш, мактабларда ўзбек тилини билишга оид танловларни ўтказиш, маҳаллаларда турли хил йиғилишлар, миллий қадриятларни ўзида акс эттирадиган кечаларни ташкиллаштириш ҳам ўзбек тилининг ривожига ижобий таъсир кўрсатади. Ўз ўрнида миллий анъаналаримиз руҳида тарбия топган фарзандларимиз каттага ҳурматни, кичкинага иззатни, устозу ота-онага эҳтиромни дилларида асраб яшайди. Қалби обод бўлган шахс Ватанни ҳам обод қилади.

Юртбошимиз таъкидлаганларидек: «Жамики эзгу фазилатлар инсон қалбига, аввало, она алласи,она тилининг жозибаси билан сингади. Она тили – бу миллатнинг руҳидир. Ўз тилини йўқотган ҳар бир миллат ўзлигидан жудо бўлиши муқаррар».

Партиямизнинг кўп сонли аъзолари жойларда фаолият юритар эканлар, албатта, ўзбек тилининг адабий, техникавий, сиёсий жиҳатдан ҳам бойиб боришига ўз ҳиссасини қўшиб бормоқдалар. Дарвоқе, яқинда «Давлат тили – фахримиз, ғуруримиз» деб номланган ўзбек тилини ўрганишга оид русийзабон ва бошқа тилларда ўқитиладиган мактабларда иншолар кўрик-танловини ўтказдик. Танловнинг республика босқичида 42 нафар ўқувчи ўз ёзма ишлари билан иштирок этди. Танловга тақдим этилган иншолар танлов Низомига мувофиқ тарзда ёзилган. Ўқувчилар ўзбек тилининг келиб чиқиши, тараққиёт босқичлари, ўзбек тилида баракали ижод қилган алломаларимиз, уларнинг бой адабий мероси, тилимизга давлат тили мақоми берилганидан кейинги ўзгаришлар ҳақида фикр юритиб, ўзлари ҳис қилган туйғуларни баён этишга ҳаракат қилганлар.

Иншоларни ўрганиш жараёнида Хоразм вилояти Урганч туманидаги 29-мактабнинг 10-синф ўқувчиси Тиллаева Нигора, Самарқанд шаҳридаги 66-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Алиева Зулфина, Қорақалпоғистон Республикаси Қўнғирот туманидаги 50-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Алимбаева Наргиза, Жиззах вилояти Фориш туманидаги 14-мактабнинг 10-синф ўқувчиси Шоимов Хисравларнинг иншолари ўзига хос тарзда ёзилганлигига гувоҳ бўлдик. Бироқ бу борадаги ишлар тамомила силлиққина ўтди, дейишдан йироқмиз.

Наманган вилоятидан Тўйчибоева Дилдора, Қашқадарё вилоятидан Хушвақтова Гулноза, Орзиқулова Лобарларнинг танловга тақдим этган иншоларига ҳакамлар ҳайъати тақриз ёзиб бериш ва баҳолашни унутганлар. Янгиер шаҳри, Қашқадарё, Жиззах, Сурхондарё вилоятлари ва Зарбдор туманидан юборилган иншоларда турли-туман услубий ва имло хатоларга йўл қўйилганлиги белгиланмаган. Ҳакам(исми шарифи тўлиқ ёзилмаган)лар иншоларни чуқур таҳлил этиш, Низомда белгиланган баҳолаш мезони асосида балларни тақсимлашга ҳам бош қотиришга уриниб кўрмаганлар.

Наманган вилояти Янгиқўрғон туманидаги 35-мактаб ўқувчиси Турсунова Муаззам, Самарқанд шаҳридаги 5-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Бобоева Рухшоналарнинг иншоларини эса оммавий ахборот воситаларидан ва мактабда ёзиладиган иншолардан айнан кўчириб олинган «маҳсулот» эканини сезиш қийин эмас эди.

Ҳакамлар ҳайъати вилоятлардан келган иншолар ҳақида фикр билдириб, Хоразм, Самарқанд вилоятлари, Қорақалпоғистон Республикаси ўқувчилари ёзган иншоларни ижобий баҳоладилар. 1-ўрин Тошкент вилояти Қуйи Чирчиқ туманидаги 56-ўрта мактаб ўқувчиси Ким Вика ва Хоразм вилояти Урганч туманидаги 29-мактаб ўқувчиси Тиллаева Нигорага, 2-ўрин Самарқанд шаҳридаги 66-ўрта мактаб ўқувчиси Алиева-Зулфина ва Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 246-мактаб ўқувчиси Талтыгина Викторияга берилди. 3-ўрин Қорақалпоғистон Республикаси Қўнғирот туманидаги 50-ўрта мактаб ўқувчиси Алимбоева Наргиза ва Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 259-ўрта мактаб ўқувчиси Фрунза Аурекага насиб этди.

Партиямиз зиёлилар – зиё тарқатувчилар жамоаси бўлгани учун ҳам бундай фойдали танловларни яхши ташкиллаштириш зарурлигини унутмайлик. Ким-ки, зиё – нурдан баҳраманд экан, йўлини осон топа олади. Бизнинг йўлимиз Ватан тараққиёти, фаровон турмуш, тинч-тотув яшашдан иборатдир. Худди шунинг ўзи тараққиётимизга мезон, ҳаётимизга мазмун бағишлайди.

Хайринисо МИРЗАЖОНОВА,
ЎзМТДП Марказий кенгаши раиси ўринбосари

ПАРТИЯЛАР ВА ЭЛЕКТРОН ОАВ

Яқинда Фуқаролик жамиятини ўрганиш институтида «Сиёсий партиялар ва электрон оммавий ахборот воситалари» мавзуига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Йиғилиш Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти, Электрон оммавий ахборот воситалари Миллий ассоциацияси ва Ўзбекистон ёш програмистлар ассоциацияси билан ҳамкорликда ташкил этилди. Унда электрон оммавий ахборот воситалари Миллий ассоциацияси ва Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти вакиллари, республикамизда фаолият олиб бораётган 5та партиянинг етакчилари ва фаоллари ҳамда таниқли журналистлар, програмистлар иштирок этишди.

Тадбир сиёсий партиялар билан электрон оммавий ахборот воситалари ўртасидаги ўзаро самарали алоқа воситаларини топиш, марказий аппарат ва ҳудудий бўлимларда умуммиллий веб-сайт тармоқларини ташкил этиш мақсадида ташкил қилинди.

Давра суҳбати иштирокчилари ва тренерлари партия ташкилотларини маънавий-маърифий ишларга жалб этиш, кўрсатилган мавзулар бўйича ҳуқуқий-норматив ҳужжатларни ишлаб чиқиш, партия билан бошқа медиа-тузилмалар ўртасидаги моддий-молиявий ҳамкорлик механизмларини такомиллаштириш, электрон медиа-заҳираларида ишловчи малакали ходимлар штатини шакллантириш каби масалаларни кўриб чиқишди.

Шу куни электрон ОАВ билан ўзаро ҳамкорликнинг хусусиятлари ва вазифаларига тааллуқли бўлган масалалар ҳам муҳокама этилди. Партияларнинг обрўйи, ўзига хос услуби ва асосий материаллар ташвиқотини шакллантириш, уларни қўллаб-қувватлаш, электрон ОАВда бевосита ва билвосита рекламалар уюштириш, матбуот хизмати, ташвиқот ишини ташкиллаштиришнинг ноанъанавий шаклларини ишлаб чиқишга эришиш хусусида ҳам фикр алмашиб олинди.

Ўз мухбиримиз

ПАРТИЯ ҲАЁТИ

Ўзбек тилига Давлат мақоми берилганлигига 16 йил тўлиши муносабати билан жойларда партиямизнинг туман кенгашлари томонидан байрам тадбирлари уюштирилди.

ЎзМТДПнинг Шайхонтоҳур туман кенгаши ҳамда «Маънавият ва маърифат» марказининг туман бўлими ҳамкорлигида Тошкент алоқа касб-ҳунар коллежида «Давлат тили — фахримиз, ғуруримиз» мавзуида театрлаштирилган байрам тадбири ўтказилди.

Тадбир Давлатимиз мадҳияси билан бошланди. Уни коллеж директори Саидмаҳмуд Акбаров табрик сўзи билан очиб берди. Шундан сўнг Алишер Навоий номли Адабиёт музейининг етакчи илмий ходими, филология фанлари номзоди Юсуф Турсунов Давлат тилининг тарихи ва бугуни ҳақида маъруза қилди. Партиянинг Шайхонтоҳур туман кенгаши раиси Ақида Азизова йиғилганларга дил сўзларини айтди.

Тадбирнинг давоми коллеж талабалари ижросидаги саҳна кўринишлари, мушоираларга уланиб кетди. Байрам сўнгида талабалар ўртасида ўтказилган иншолар, рефератлар ва деворий газеталар танлови ғолиблари тақдирландилар.

* * *

Юнусобод туманидаги 257-мактабда ҳам ана шундай тадбир бўлиб ўтди. Тадбирда тумандаги мактабларнинг энг фаол ўқувчилари ва мактабгача таълим муассасаларининг бир гуруҳ русийзабон тарбияланувчилари меҳмон бўлдилар.

Тил байрамига ҳамма ўз совғаси билан келганди. Ўзбек тилида айтилган шеър ва қўшиқлар, миллий рақслар даврага файз киритди. Айниқса, боғча болаларининг чиқишлари йиғилганларни қувонтирди. Улар ўзбек тилида бурро сўзлашарди.

Шу куни мактаб ўқувчилари ўртасида ўтказилган иншолар танлови якунлари ҳам эълон қилинди. Танловда 259-мактаб ўқувчиси Аурика Фрунза, 257-мактаб ўқувчиси Сергей Ким ва 246-мактаб ўқувчиси Виктория Талтыгиналар ғолиб деб топилдилар. Бундан ташқари, Юнусобод тумани халқ таълими бўлими методисти Маҳмуда Усмонова ҳамда тумандаги рус тилида дарс ўтиладиган мактабларнинг она тили фани ўқитувчиларидан Илмира Маметова, Гули Солиева, Робия Жаппароваларнинг иши ҳам ибратли деб топилди.

ЎзМТДПнинг Юнусобод туман кенгаши раиси Матлуба Ибрагимова ҳамда партиянинг Тошкент шаҳар кенгаши бош мутахассиси Мансур Комилжоновлар уларни ЎзМТДП Марказий Кенгаши номидан самимий табриклаб, фахрий ёрлиқлар топширишди.

Ўз мухбиримиз

ИЖОД САБОҚЛАРИ

Ўзбекистон халқ шоири Шукрулло билан мулоқот

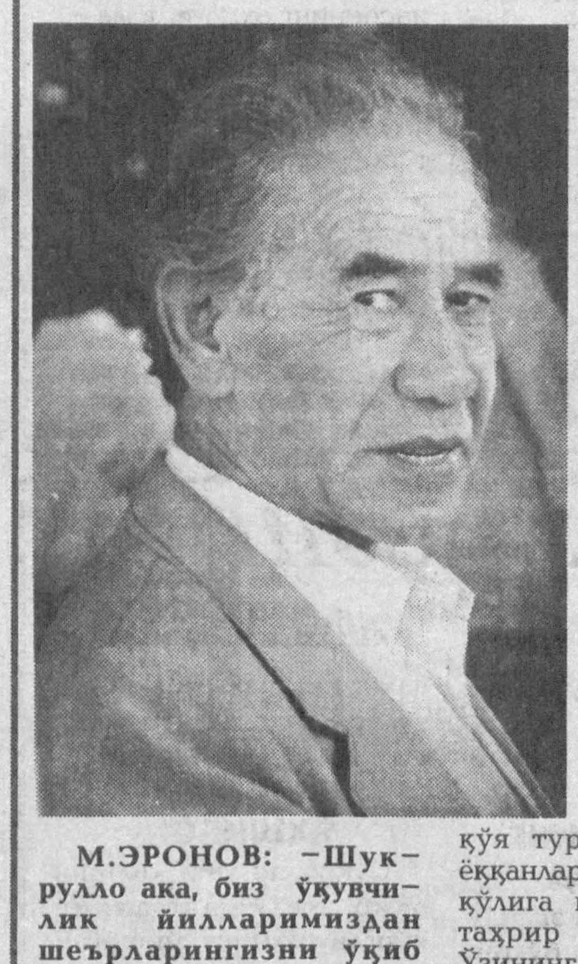

М.ЭРОНОВ: —Шукрулло ака, биз ўқувчилик йилларимиздан шеърларингизни ўқиб улғайганмиз. Улардан ўзимизга маънавий-маърифий сабоқ олганмиз. Мана, орадан 15-20 йил ўтгандан кейин Сиз билан ижодий davraларда, йиғинларда учрашиб, танишдик. Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий, иқтисодий-маданий йўналишлар бўйича кўп мулоҳазаларингизни эшитганмиз. Мароқли суҳбатларингиздан баҳраманд бўлганмиз. Баъзи пайтлар асарларингиз хусусида мулоқот қилганмиз. Бироқ шахсий ва ижодий фаолиятингиз тўғрисида, очиғи, ботиниб сўрамаганмиз.

Илк шеър ёзган вақтларингиз ва адабиёт майдонига кириб келган қувончли лаҳзалар — болалик йилларингизни эсласак, деган истагим бор.

Шукрулло: — Шеъриятга қандай кириб келганман, билмайман. Бу онамнинг шеър ўқиб, менга берган тарбиясининг таъсириданми, адабиёт дарслигининг таъсириданми, билмадим. Менимча, бирор нарсага қизиқиш, касб қилиш, шоир бўладими, рассом бўладими, ҳайдовчи ёки олим бўладими — буни пешонага ёзилганидан деб биламан.

— Устоз ва шогирд. Бу қадимий одат. Сизнинг адабиётдаги илк устозингиз ким?

— Худо берган истеъдодни даставвал сеза билган, тўғри йўлга соладиган, йўл-йўриқ, нуқсонларни юз хотир қилмай кўрсатиб, жон куйдира оладиган, меҳрибонлик қила биладиган одам устоз саналади. Шогирдига ўз фарзандидек меҳр қўйган, унинг тақдирига қайғурган одам устоз саналади. Шу маънода шоир Ғафур Ғуломни шеърий устозим десам бўлади. Ғафур акадан нафақат адабиёт соҳасидага билимларни, балки ҳаёт сабоқларини ҳам ўрганганман. Устоз-шогирдликдан ташқари, уйларимиз ҳам бир-биримизникига яқин бўлган. Кечаси ёзган шеъримни эрталаб, ҳеч истиҳола қилмасдан, Ғафур аканинг уйига олиб борардим. Шеърим маъқул бўлмаса, буни қўя тур, дерди. Кўнглига ёққанларининг нуқсонларини қўлига қалам олиб таҳрир қиларди. Ўзининг шахсий фикр-мулоҳазаларини билдириб, каминага руҳий далда берар, янги-янги шеърлар ёзишга чорларди. Шеър ёзган чоғларимда «Ғафур ака бунга нима деркин», деб ҳаяжонланиб, ҳайратланиб турардим. Одамда ўз устози олдида теран масъулият уйғонади. Мана шунинг ўзи устознинг фикри, муносабати шогирд учун қанчалик катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатади. Устоз шогирдга доимо руҳий-маънавий мадад беради, эътиқоди бутун, комил инсон бўлиб етишишига йўл-йўриқ кўрсатади.

—Халқимизда «Устозсиз шогирд бўлмас», деган доно ўгит бор. Кимдир сизни «устоз» деса, сиз ҳам кимнидир «шогирд» дея фахрланиш туйғуси билан яшайсиз-ку! Шу маънода айтмоқчиманки, устоз сифатида шогирдларингиз ҳақида нима дея оласиз?

—Устоз шогирдга нимани ёзишни, қандай ёзишни ўргатмайди. Менга ўнлаб ёзувчи, шоирлар, олимлар, ёш қаламкашлар «Устоз Шукруллога!» деб ўз китобларига, рисолаларига дастхат ёзиб берганлар. Мен уларнинг ҳаммаларини менинг шогирдларим бўлганлар десам, тўғри бўладими? Бу мантиққа тўғри келмайди. Аслида бу адолатдан ҳам эмас. Рост, улар менинг ижодимни ўрганишган, асарларимни ўқишган, ижодимга ихлос қўйганлар. Бу ҳурматдан, холос! Ҳақиқий устоз ва шогирдлик феъл-атвор, қарашлардаги яқинлик, бир-бирининг ижодига ҳурмат, нуқсон ва фазилатларни очиқ айта билишда туғиладиган яқинлик. Сизга мисол келтириб айтадиган бўлсам, Рауф Парфи билан ўртамизда устоз-шогирдлик муносабатлари ҳеч қачон узилмаган эди. Унинг мени устоз деб билганидан фахрланаман.

—Мана, сўнгги йилларда проза ва драматургия соҳасида ўнлаб асарларингиз чоп этилди. Бугунги кунда насрий асарларингиз ҳам китобхонлар ўртасида севиб ўқилмоқда. Сиз кўпроқ асарларингизни қандай пайтда ёзасиз?

—Мен ўзимни рўмончи ёки қиссанавис деб айтолмайман. Наср жуда қийин соҳа. Роман, қисса, ҳикоя ёзиш жуда катта маҳорат талаб этади. «Кафансиз кўмилганлар» ҳам, «Тирик руҳлар» ҳам, бошқа насрий асарларим ҳам бадиий жиҳатдан идеал эмас, балки катта маънодаги ҳақиқий насрий асар талабига етарли жавоб бера олмас. Асарнинг ўқимишли китобхонга маъқул бўлиши, бу муаллифга, албатта, жуда ҳам ёқади. Китобхон фикри ижодкорни доимо қизиқтиради. Лекин кўпинча роман деб аталган қалин-қалин шундай асарлар ҳам бўладики, уларни охиригача қизиқиш билан ўқиганлар кам топилади. «Кафансиз кўмилганлар» қандай жанр деб аталишидан қатъий назар юз минглаб нусхада нашр этилди. Яна ҳамон ҳавас, ихлос билан ўқилади. Аниқ қилиб айтсам, мен ўзимни шоир деб биламан. Қалбимдаги туйғуларимни, шеърга сиғмаган нарсаларни гоҳ пъеса қилдим, насрда баён этдим. Буюк шоир Усмон Носир:

Илҳомнинг вақти йўқ
селдек келади,
Раҳм этмай жаллоддек
дилни тилади, —

деганидек, тунда ҳам, йўлда ҳам, ҳатто эрксизликда ҳам асар туғилаверади.

—XX ва XXI аср адабиётидан хабардор ижодкорсиз. Шу икки давр саҳнаси орасида ижод қилиб келаётган қаламкашлардан бири ҳисобланасиз. Кўплаб ижодкорларни яхши биласиз, яъни XX асрда ўзбек адабиётида ўчмас из қолдирган Чўлпон, Фитрат, Абдулла Қодирий, Ойбек, Мақсуд Шайхзода, Шуҳрат ва бугунги кундаги забардаст ижодкорлар билан замондош, елкадошсиз. Уларнинг кўпларини кўргансиз, суҳбатларини эшитгансиз, davраларида бўлгансиз. Бу хотиралар, назаримда, мўъжиза. Шулар ҳақида сўзлаб берсангиз.

—Яхши. Абдулла Қодирий, Чўлпон, Ойбек, Ғафур Ғулом, Шайхзода, Шуҳрат, XX асрнинг том маънодаги буюк сиймолари бўлган. Булар тарихни, ҳаётни, тилларни теран билган, ниҳоятда етук, иймони бутун, эътиқодли, зукко инсон эдилар. Улар ҳақиқий истеъдод соҳиблари бўлган. Юртимизнинг мустақиллигини орзу қилган, яқинлаштирган, халқимизнинг фаровон яшаши учун фидойилик қилганлар. Улардан халқимизга буюк асарлар мерос бўлиб қолди. Бугунги авлод уларнинг асарларини севиб мутолаа қилиши табиий бир ҳол. Бугун менга замондош бўлган адабиётимиз намояндалари орасида ҳам улкан ишларни адабиёт майдонига олиб кирган ёзувчи ва шоир дўстларимиз борлигини инкор этмайман. Улар ҳақиқий ижодкор! Муҳими ҳам шу! Лекин қайси асарлар қўлдан қўймай ўқилади? Буни келажакнинг ўзи кўрсатишига ишонаман.

—Бугунги XXI аср ўзбек адабиёти ҳақида, адабиётга кириб келаётган ёшларнинг ижоди ҳақида нима дея оласиз?

—Маъқуллари бор, номаъқули ҳам. Ўзидан бошқа тушунмайдиган шеърларни ёзиб юрганлар, нафақат менинг, балки бошқа кишиларнинг ҳам ғашини келтиради. Айрим қаламкаш укаларимнинг шеърлари ҳайратли. Уларнинг шеърлари ҳар бир кишининг дилини яйратади. Бундай шеърлардан уларнинг ўсиб бораётганликларини қалбан ҳис этаман. Юртимиз мустақил бўлди. Адабиётимиз ҳам мустақил бўлиб, кенг имкониятлар яратилди. Агар ижодкор ижод қиламан деса, фурсат келди. Ёшларимизнинг ёзадиган вақти келди. Улар фақат ижод қилиши зарур деб ҳисоблайман. Ёшларимизнинг билим олиши учун барча шарт-шароитлар мавжуд. Биз яшаган даврларда кўп имконлар чекланган эди. Ҳозир эса барча фикрларни баён этиш учун имкониятлар муҳайё...

—Самимий суҳбатингиз учун ташаккур! Биз мухлисларнинг, барча адабиёт шайдоларининг бахтига ҳамиша омон бўлинг.

Суҳбатдош: Мамадали ЭРОНОВ

Бамаслаҳат иш қилганга нима етсин!

Кўпни кўрган, ёши улуғ инсонларнинг ҳар бир сўзи ибратли бўлади. Айниқса, улар бир ерга йиғилганда гап-гапга уланиб кетади. Халқимиз «етти ўлчаб, бир кес» деб бекорга айтмаган. Бу гапга амал қилганлар адашмайди. Суҳбат энг авжига чиққан пайтда отахонларни четдан кузатиб туриб одам тафтини одам олади-да, дейсиз беихтиёр.

Одамнинг яхши-ёмон куни бор. Шундай кунда маҳалланинг кексалари билан бамаслаҳат иш кўрганга нима етсин.

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат

КУЛИШ ОСОН, КУЛДИРИШ ҚИЙИН

Неъмат Аминов хотирасига

Дунёда кулиш билан йиғлашдек табиий нарса йўқ. Одам қувонса, кулади, хафа бўлса, йиғлайди... Бироқ китоб ёзиб бировни кулдириш ёки йиғлатиш бениҳоя мушкул юмуш. Бунинг учун истеъдод, Худо берган истеъдод керак.

Неъмат Аминов мана шундай туғма истеъдод соҳиби эди. Адибнинг ичакузди ҳикоялари, қатор ҳажвий қиссалари, «Ёлғончи фариштатлар» романини кулгисиз, табассумсиз ўқиш мумкин эмас.

Буюк Абдулла Қаҳҳор адабиётга ярқ этиб кирган ёш истеъдодларни қанчалик нозик дид билан пайқаган, уларни қанчалик жиддий кузатган, керак пайтида қанчалик ҳимоя қилган бўлса, тағин бир устоз адиб Саид Аҳмад ака ҳам худди шундай йўл тутди. Неъмат Аминовнинг илк ҳикоялари пайдо бўлиши биланоқ, «Бухоролик шу бола зўр ёзувчи бўлади!» деб фатво берди ва ёш адиб асарларини диққат билан кузатиб борди. Ютуғидан қувонди, камчиликларини рўй-рост айтиб, йўлга солди.

Неъмат Аминов адабиётга Бухоро нафасини, Бухоро колоритини олиб кирди. Мунаққидлар ибораси билан айтганда, қаҳрамонларнинг бутун бир галереясини яратди. Биргина «Қоровул» ҳикоясининг ўзида китобхон хотирасидан узоқ йиллар ўчмайдиган характер мана-ман деб кўриниб туради. Улуғ Абдулла Қодирий тили билан айтганда, ҳажв-юморнинг кўринишлари кўп. Аммо энг қийини ҳажв орқали характер яратиш. Неъмат Аминов айнан шу қийин йўлни танлаган ва шу боисдан ҳам ўқувчининг хотирасига маҳкам ўрнашиб қоладиган тирик одамларни адабий оилага олиб кирган адибдир.

Ёзувчининг «Қирқ учинчи почча», «Тилла табассумлар», «Қитиғи ўлмаган қиз», «Қаҳқаҳа» китоблари, «Ёлғончи фариштатлар» романлари кўп йиллар аввал ёзилган. Бироқ уларни бугун ўқиган китобхон ҳам мазза қилиб кулади. Кулади ва... ўйга толади... Гап шундаки, адиб ўз қаҳрамонларини жиндай табассум, жиндай истеҳзо билан тасвирлайди. Бироқ уларни масхараламайди, камситмайди. Улар нега шундай бўлиб қолди, деган саволни айтмаса ҳам ўқувчини шуни ўйлашга даъват этгандек бўлади... Бу эса муаллифнинг кулгуси остида яширин дард борлигини кўрсатади.

Неъмат Аминов ўзбек адабиётида биринчи бўлиб ҳажвий-сатирик роман ёзган адиб сифатида тарихда қолишига ишонаман. «Ёлғончи фариштатлар» асари бундан кейин ҳам кўплаб китобхонларга манзур бўлиши табиий. Чунки уларда ҳаракат қилувчи образлар шунчаки «персонажлар» эмас, тирик одамлар. Бу масалада Неъмат ака бир томондан Чеховдан, иккинчи томондан (айниқса, тил орқали инсон феълини очишда) Абдулла Қодирийдан, теша тегмаган иборалар топиш, манзараларни ярқ этиб китобхон кўз ўнгига келтириб қўйиш маҳорати масаласида устоз Саид Аҳмад акадан ижод сирларини ўрганган кўриниб туради.

Ёзувчининг энг катта бахти — ўқувчи меҳрини қозониш. Ўқувчи меҳрини зўравонлик қилиб ҳам, ялиниб ҳам, «пора» бериб, сотиб олиб ҳам бўлмайди. Китобхон ёзувчини ё яхши кўради, ёки яхши кўрмайди. Учинчи йўл йўқ! Неъмат Аминов ўқувчилар севган адиб эди. Тошкентдаги автомагазин директори Абдураҳмон исмли дўстим (адабиёт «жинниси») бир куни қаттиқ тайинлади. «Илтимос, Неъмат аканинг би-и-ир суҳбатини олайлик. «Красний партизон» воқеасини ўз оғзидан битта эшитай!» Ақалли биргина шу ҳолатнинг ўзиёқ оддий ўқувчи меҳри нақадар самимий, нақадар табиий эканидан дарак беради.

Неъмат Аминовнинг «суҳбатини олишни» хоҳлаганлар кўп эди. Сабаби, адибнинг ўзи ўта одамохун, дилкаш инсон эди. Бунга ажабланмаслик керак. Ёзувчининг одам сифатида ким эканини кўп ҳолларда унинг ёзган китобига қараб бемалол билиш мумкин. Неъмат ака шундай ёзувчи эди. Хушчақчақ, ҳазил-мутойибага ўч, бағри кенг...

«Шарқ юлдузи»да бирга ишлаган кезларимизда, кўплаб сафарларда ҳамроҳ бўлганимизда, ўзимнинг бошимга ташвишли кунлар тушганида Неъмат аканинг талай инсоний фазилатларини кўрганман.

Аксарият истеъдодли одамларда ҳазил-ҳузул, юмор ҳисси кучли бўлади. Неъмат Аминовнинг ўзи ҳажвчи бўлгани учун унда бу туйғу, айниқса, ёрқин кўриниб турар, шу боисдан ҳам у киши билан ҳамсуҳбат бўлиш, ҳангомалар эшитиш ғоят мароқли эди. Неъмат ака атрофда рўй бераётган воқеаларга шу қадар аниқ, шу қадар «образли» қилиб, ўзбекчасига айтсак, «тўн кийгизиб» ҳикоя қилардики, беихтиёр дилингизга нур ёғилиб киргандек бўларди.

Саксонинчи йилларнинг ўрталарида «ошкоралик», «плюрализм» деган шиорлар авжига чиқди. Албатта, ошкоралик, ҳурфикрлик яхши нарса. Бироқ бу бақироқликка, андишасизликка айланса, фойдадан кўра зиёни кўпроқ бўлади. Айни шу йиллари Неъмат Аминов «Муштум» журналига бош муҳаррир этиб тайинланди. Ғайрат билан иш бошлади. Орада «ошкоралик» авжига чиқиб, ҳамма жойда бўлгани каби журнал таҳририятида ҳам «бақир-чақирлар» авжига чиқди... Буёғини Неъмат аканинг ўзидек тасвирлаш қийин-ку, тахминан шундай бўлган. Бир куни журналнинг баъзи ходимлари «Шу даргоҳда собиқ партия аъзолари бор экан, биз ишламаймиз!» деб шарт қўяди. Неъмат ака янги бошлиқ эмасми, нима қилишни билмай қолади. «Собиқ партия аъзолари»ни ишдан ҳайдай деса, бунга қонуний асос йўқ. Қолаверса, журналнинг оғир юкини кўтараётган айнан шу ходимлар. «Бақироқ ошкорачилар»га қўйиб берса қўлидан хемирининг иши келмайди. «Сенларнинг ўзинг кетақол», деса, баттар балога қолади. У деб илтимос қилади, бу деб ялиниб кўради, фойдаси бўлмайди. Охири «тўполончилар» «ультиматум» қўяди. «Ё собиқ коммунистларни ишдан ҳайдайсиз, ёки биз шу минутдан бошлаб «галадопка» эълон қиламиз!»

Шундай бўлади... Неъмат ака хуноб бўлади, қон босими кўтарилади. Бир пиёла кўк чой ичиш учун Карл Маркс кўчасига борса (ўша йиллари Маркс кўчасида ҳар қадамда ошхона бўларди) бояги «очлик эълон қилганлар» гурунглашиб ўтирганмиш. Ҳар бирининг олдида бир косадан ош, устида икки сихгинадан кабоб! Неъмат ака «Ҳа, йигитлар, «галадопка» нима бўлди?» деса, хотиржам жавоб эшитибди: «Галадопка»ни бўлиб-бўлиб қилаверамиз-да!»

Неъмат Аминов ҳар қандай мушкул вазиятдан ҳам кулгу топа оладиган ғаройиб инсон эди!

Неъмат Аминовнинг палаги тоза эди. У кишининг оталари — донишманд Уста бобонинг суҳбатларидан, ўгитларидан мен ҳам баҳраманд бўлганман. Халқимизнинг содда-буюклигини, камтар-донишмандлигини шу мўътабар инсон қиёфасида кўрганман. Неъмат Аминов ота ўгитларига ҳамиша содиқ қолди ва китобхон қалбига ёруғлик олиб кирадиган асарлар яратди. Унинг китоблари ҳали кўп марталаб нашр этилади, яна кўплаб авлодларнинг маънавий мулки бўлиб қолади, деб ишонаман.

Ўткир ҲОШИМОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

КИМ ГЎЗАЛ?

Шахсий фикр

Бу саволга жавоб топиш осонмикин, билмадим, умуман шундай савол бериш тўғримикин... айниқса, қизларга, аёлларга?!

Индаллосини айтганда, бугун «сариқ матбуот»да болалаб кетган турли хил танловлар, аниқроғи, «Энг гўзал чеҳра», «Ким гўзал?»га ўхшаган танловлар, улардаги бачканаликлар ҳақида ёзмоқчи эдим. Танқидни ҳар ким ҳар хил қабул қилади. Кимдир «хўш, нима бўпти, шунга ҳам ота гўри қозихонами?» дейиши турган гап. Нима бўлганда ҳам дилимдагини қоғозга туширмасам тинчимайман шекилли. Ҳамкасбларим нега бунча танловларга «ўч» бўлиб қолишди? Бундай танловлар муштарийлар сонининг ортиб боришига, газетанинг оммалашишига ижобий таъсир қилишини яхши биламан. Лекин... улар учун 1-2 саҳифалаб жой ажратилгандан кейин, шунга яраша гап ҳам бўлиши керак. Танловларга мутлақо қизиқмайдиган ёки уларга ўн марталаб мактуб йўллаб, бирор марта ғолиб бўлмагач, анча кўнгли «совиб» қолган газетхонлар ҳам кўп.

Ана шундай фототанловлардан бирининг рекламасини қаранг!

«Гўзал қизлар, дилбар аёллар! «Энг гўзал чеҳра» танлови давом этмоқда. Ғолибларни эса тилла сирға-узук, уяли телефон ва «Орифлейм» косметик тўпламини кутмоқда» ёки «Ҳурматли мухлислар! Нодирабегим издошлари (эътибор беринг! (изоҳ бизники)) бўлган опа-сингиллар... Энг гўзал суратлар газетамизнинг бош саҳифаси (муқова-си)да босилади. Танлов ғолиблари таҳририятимизнинг қимматбаҳо сирли совғаси соҳиби бўлади...» Истагангизни танлашингиз мумкин. Яқинда ана шундай газетадан 2-3тасига хат ёзган бир қиз менга арз қилиб қолди, хатим етиб бормаганмикин, деб ўпкаланиб қўяди бечора. Куласизми, куясизми?

Келинг, сурати газетада берилган «бахтли» мухлисларнинг хатларини ҳам кузатайлик. Бир муштарий «Орзуим — суратимни севимли газетам саҳифаларида кўриш...» деб ёзса, «Менга соврин насиб этмаса ҳам фақат ва фақат севимли газетамда ўз суратимни кўрсам бошим осмонга етарди», деб ёзибди бир аёл. Шундай газетхонларнинг борлиги, албатта, газета ижодкорларининг бахти. Шу ўринда бир курсдошим айтган гап эсимга тушди. Газетадаги ана шундай танловлар ҳақида гап кетганда у: «Нимага қизлар ўзини реклама қилишаркин? Яна, суратини бериб, туғилган йили, оиласи, ўқиш ёки иш жойи ҳақида ҳам бемалол ёзишаверади...» деганди ғаши келиб. Балки, бу танловларга бошқачароқ назар билан қараш керакдир, деган ўйда қизларнинг фикри билан ҳам қизиқдим. «Хайронман, аслида одам ўзи ҳақида керагидан ортиқ гапириши ҳаммага ҳам хуш келмайди. Қандай қилиб қизлар ўзи ҳақида ёзиб, яна, алоҳида расмга тушиб, эринмасдан хат орқали уни газетага жўнатишади, мен бу нарсани ўзимга эп кўрмасдим. Қиз ҳаёси бунга йўл қўймаса керак, деб ўйлайман. Сиз газетада ишлайсиз, шундай танловларни ким ўйлаб чиқаради ўзи?» деди бир дугонам. Анча вақтгача ўйланиб юрдим, шундай кунларнинг бирида туппа-тузук бир газетада яна янги танлов эълон қилинибди. «Бугуннинг гўзали» деб номланган ушбу танловда гўзал ва зебо қизлар ўз фотосуратлари билан иштирок этиши мумкин. Сиздан талаб қилинадигани эса, ушбу суратлардан энг чиройлисини танлаш. Овоз бериш хат орқали амалга оширилади. Суратта илова қилинадиган купонга ўзингиз танлаган суратнинг кодини ёзсангиз кифоя. Танловимизда энг яхши фотосурат учун ҳам совға ажратилган», деб иккита гўзалликка даъвогар қизнинг сурати, ўзлари ҳақида ёзганларини «илова» қилишибди. Тавба, дейман, наҳотки ҳозирги журналистиканинг қайси қиз гўзаллигини аниқлаб беришдан бошқа иши қолмаган бўлса?! Аслида, ечимини кутиб ётган муаммолар, бир қанча камчиликлар парда ортида қолиб кетади, кўпинча. Бўш вақтингиз шунча кўп бўлса, улар ҳақида нега ёзмаяпсиз? Мухлисларингизни зериктириб қўйманг, дегим келади ҳурматли ҳамкасбларимга.

Гулбаҳор ОРТИҚХЎЖАЕВА

ДАВЛАТ ТИЛИГА ЭҲТИРОМ

Ўзбек тилига Давлат тили мақоми берилган кун арафасида Шарқшунослик институтида «Давлат тили — фахримиз, ғуруримиз» мавзуида тил байрами кечаси ўтказилди. Кечада институт талабалари ва ўқитувчилари жамоаси, Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий кенгаши раиси, партиянинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси раҳбари Хуршид Дўстмуҳамедов, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Раъножон Зарипова, партия Марказий кенгаши ходимлари ва партиянинг Тошкент шаҳар кенгаши фаоллари ҳамда Миробод тумани кенгаши раиси Роберт Шариповлар иштирок этишди.

Кечада сўзга чиққанлар Давлат тилига эҳтиром ниҳоятда теран туйғу, инсоннинг маънавий дунёси, қиёфасини акс эттирувчи олам эканлигини таъсирчан мисоллар орқали ёритиб беришди.

Институт ўқитувчиси, санъатга доир қатор китоблар муаллифи Фотима Шарипова ўзбек тилининг гўзаллиги, равонлиги акс этган асарлар ва бугунги кун ёшлари тарбияси ҳақида сўзлади.

Шу куни бир нечта талабалар ЎзМТДПга аъзо бўлишди.

Талабалар томонидан ижро этилган куй, қўшиқ ва рақслар кечага файз киритди.

Насиба ОЧИЛОВА

ЗУЛФИЯХОНИМ ҚИЗЛАРИ

Маннон Уйғур номидаги Тошкент Давлат санъат институтида ЎзМТДП Миробод туман кенгаши, Миробод туман хотин–қизлар қўмитаси, «Камолот» ЁИҲ Миробод туман бўлими, Маънавият ва маърифат маркази туман бўлими ва институт маъмурияти билан ҳамкорликда Зулфия номидаги Давлат мукофотига Миробод туманидан номзоди кўрсатилган қизлар ўртасида «Зулфияхоним қизлари» мавзуида кўрик–танлов бўлиб ўтди. Танловда қизлар икки шарт бўйича беллашдилар. Уларнинг иштирокларини ҳакамлар ҳайъати баҳолаб борди. Қизиқарли баҳслардан сўнг Зулфия номидаги Давлат мукофотининг туман босқичи ғолиблари аниқланди. Унга кўра адабиёт йўналиши бўйича Зилола Асқарова, фан йўналиши бўйича Диёра Аббосова, санъат йўналиши бўйича Тамилла Курмакаевалар ғолиб деб топилиб, танловнинг шаҳар босқичига йўлланма олдилар. Иштирокчиларни Тошкент шаҳар байналмилал маданият маркази раиси ўринбосари М.Нурматова, «Камолот» ЁИҲ Миробод туман кенгаши раиси М.Кўчқорова, Миробод туман Хотин–қизлар қўмитаси раиси М.Зоҳидова, ЎзМТДП Марказий кенгаши аъзоси, Ўзбекистон санъат арбоби О.Қозоқовлар муборакбод этиб, эсдалик совғалари ва фахрий ёрлиқлар топширишди.

Санъат институти талабаларининг чиқишлари ҳам йиғилганларда катта таассурот қолдирди.

Мансур КОМИЛЖОНОВ,

ОЛИЙ ҚАДРИЯТ

Буюк мутафаккир, зуллисонайн шоир Алишер Навоий ўзининг «Муҳокамат ул–луғатайн», «Хазойин ул–маоний» ва «Хамса» каби шоҳ асарлари билан ўзбек адабий тилига асос солди. Уни тараққиёт поғонасига олиб чиқди. Қадимий тарихга эга бўлган тилимиз бугунги кунгача ўз мавқеини, жозибасини йўқотмаган.

Мана, 16 йилдирки 21 октябрни халқимиз эзгу байрамлардан бири сифатида нишонлаб келади. Тил байрами олий қадриятларимиздан бирига айланган, десак муболаға бўлмас. Бу йил ҳам ўзбек тилига Давлат тили мақоми берилган кун юртимиз бўйлаб кенг тантаналар билан нишонланди.

Шундай тадбирлардан бири «Она тилим–жону дилим» мавзуида Янгийўл туманининг Абдулла Ортиқов ширкат хўжалигидаги 15–мактабда жойлашган Янгийўл шаҳар тиббиёт коллежининг ҳашарчи теримчилари билан ўтказилди. Тиббиёт фанлари доктори, профессор Шуҳрат Раҳмонов директорлик қилаётган бу коллежнинг талабалари ҳам Бахтиёр Оқбоев, Анвар Солиев каби жонкуяр устоз–мураббийлари бошчилигида улкан пахта хирмонларига ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Тадбирда ЎзМТДП Тошкент вилояти кенгаши раиси ўринбосари Мукамбар Азимова, партиянинг вилоят кенгаши тарғибот ва ташвиқот бўлим ходими Раъно Холиқова, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати раиси ўринбосари Барно Жабборова, «Ёшлар» телеканали муҳаррири Амрулло Каримовлар иштирок этиб, йиғилганларни байрам билан қутладилар. Ўз сўзларида ўзбек тилининг ҳар бир даврда тутган ўрни, бекиёс жозибаси, тил миллатнинг ғурури эканлиги ҳақида айтиб ўтдилар.

Тошкент вилояти пахтакорларининг йиллик пахта топшириш режасини бажариш арафасида эканлиги тадбирни чинакам байрамга айлантириб юборди. Байрам муносабати билан Нозима Тўраева, Муҳаммаджон Солиев, Умиджон Каримов, Сардор Нурматов, Нафиса Абдужабборова, Ҳалима Абдуллаева каби илғор ҳашарчи теримчиларга совғалар топширилди. Тадбир сўнггидаги мушоирада талабалардан Жамшид Розиқов, Йигитали Нумоновларнинг ўқиган шеърлари, ЎзМТДП аъзоси, хонанда Раъно Қосимованинг дилрабо қўшиқлари қўшалоқ байрамга янада файз киритди.

Мукамбар АЗИМОВА

ҚАТОРДА ЎЗ ЎРНИ БОР ЭДИ...

ШАРОФИДДИН ТУРОБОВ (ШАРОФИДДИН КЎНЧИ) ХОТИРАСИ

Бир дақиқада нечагача санаш мумкин... Бир дақиқада қанча қадам босиш мумкин... Бир дақиқада инсон кўп нарсаларни қилишга улгуради. Аммо инсоннинг умрини сарҳисоб қилиш учун бир дақиқа кўплик қилади. Борингки, олтмиш, етмиш, саксон... йил умрнинг ўзи ҳам қанчалар ғанимат эканлигини ҳис қилиш учун бир лаҳза кифоя. Буни ёнингизда юрган одамларни йўқотиб қуйганингиздагина сезасиз.

Болалигимизда кексалар баъзи ўликлар тирик, баъзи тириклар ўлик, деган иборани кўп эшитардик. Муҳими қанча яшашда эмас, қандай яшашда бўлса керак. Сабаби, инсоннинг кимлиги ҳақида гапириш мавриди келганда, унинг яшаб ўтган умрига эмас, қилган эзгу амалларига қараб баҳо берилади.

Ҳаётининг ҳеч бир кунини беҳудага ўтказмаслик учун бор кучу ғайратини сарфлаб яшашга интиладиганлар орасида Шарофиддин Кўнчи ҳам бор эди. Бу исм газетамиз ўқувчиларига яхши таниш. Газетамизнинг ҳеч бир сони у кишининг ибратомуз ҳикоя ёки таржимасисиз чиқмас эди. Бу одамнинг бир ишни бошласа, унга чин дилидан киришишини, тиришқоқлигини кўриб ҳавасимиз келарди. Шарофиддин ака таҳририятимизга ҳафтада бир марта эмас, икки–уч мартадан келиб, эътибор билан қайта кўчирилган хатларининг камчиликларини тузатиб берарди. Ҳатто таржималаридаги айрим гаплардан кўнгли тўлмай, икки–уч мартадан тўғрилаб қўярди.

Шарофиддин Кўнчи кекса журналист, дунёнинг кўпгина мамлакатларига қадами етган сайёҳ ҳам эди. Унинг самимий ёзилган ажойиб–ғаройиб воқеалар, қизиқ–қизиқ тафсилотларга бой китоблари аллақачон ўз ўқувчиларини топиб улгурган.

У ҳеч кимнинг эсига келмаган ҳаёт ҳодисаларини қидириб топар, фактларга янги жило берар, халққа тегишли нарсаларни — у тил бўладими, жойлар номининг маъноси бўладими, кишиларга қулайлик яратиш бўладими, жонкуярлик ва фарзанд муҳаббти билан таҳлил этар, янгидан кашф этарди. Ёзувчи ва журналистга хос қизиқувчанлик унинг жон–жонга сингиб кетган эди.

Яхши одамнинг ҳар бир қадами ҳам эзгуликка мойил, бошқаларга ибрат бўлади, дейдилар. Муборак Рамазон кунларида мангу сафарга кетган бу инсоннинг охирги қадами биз — тирикларни изтиробга солди. Шарофиддин аканинг тупроқ тўшаклари нурли, охирати обод бўлсин. Ҳаётимизда бу олийжаноб инсоннинг ўрни доим билиниб туражак.

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ» ТАҲРИРИЯТИ

Китоб жавони

СЎЗ ҲАРОРАТИ

Аниқлик, соддалик, лўндалик, донишмандлик қадимдан халқ оғзаки ижодининг, Шарқ шеъриятининг гултожи, фазилати ҳисобланган. Мумтоз адабиётимизнинг ярми ҳикмат, ярми ишқдан иборат, равон сатрлар бир қур кўз ташлаганда умрбод хотирада қолади.

Адабиётнинг боқий ва собит анъаналарини янгилаб ривожлантириш осон эмас. Кўплаб ижодкорларнинг мумтоз адабиёт деб номланган улкан ва юксак қоя остида қолиб кетганлари бесабаб эмас...

Халқ севган шоир Азим Суюннинг «Эй дўст» китоби жамоатчилик томонидан қизғин кутиб олинди. Китобдаги шеърлар янгича шакл, янгича услубда эканлиги билан ҳам дарҳол эътиборни тортди.

Кимдир ғазални, кимдир рубоийни, кимдир қитъани, яна кимдир бадиа ёки мансурани энг биринчи бўлиб бошлаган. Кейинчалик уларнинг барчаси алоҳида адабий жанр сифатида шаклланган.

Азим Суюн бугунги кун адабиётида қайирмани бошлаб берган шоирдир. Сал бўлмаса унутилган қайирма деган чиройли сўз–тушунча яна лисоний истеъмолга қайтди. Шугина эмас, шоир адабий жамоатчиликка қайирмани янги, алоҳида жанр сифатида тақдим этади. Бу шунчаки шаклбозлик эмас, балки мантиқ ва услуб талабидан келиб чиққан усулдирки, унда сунъийлик, зўрма–зўракилик йўқ!

Қайирмаларнинг барчаси «Эй дўст!..» деб бошланади. Бу уларни композицион жиҳатдан умумлаштириб туради. Шу нуқтаи назардан қараганда қайирмалар бир–биридан алоҳида ва айни пайтда бир–бири билан силсиладек боғлиқ ҳам.

«Эй дўст!..» — бу — Чин дўст, «Эй дўст!..» — бу — Чархи Дун, Дунё, Фалак, бу — Яратган Тангри, «Эй дўст!..» — бу — Ишқ, «Эй дўст!..» — бу — Изтироб, бу — Ҳижрон... Бу — Тарих, бу — Бугун, бу — Келажак...

Халқ оғзаки ижодининг илк сарчашмалари — энг қадимги битикларда ҳам дунё ва тириклик унсурларига шундай мурожаатни, худди замондош инсонга, яъни Дўстга қилингандек муомала қилинаётганини кузатиш мумкин. Қайирмалар ҳам қисқа, аниқ, шу сабаб қадимда тошларга нақш этилган битикларни эслатади.

Халқ оғзаки ижоди намуналари, «Алпомиш» каби достонлар, моҳир бахшиларнинг дилни қитиқловчи термалари, алла–ю қўшиқлар содда, тинглаганда фикрни ҳам, қалбни ҳам зўриқтирмайди. Шу каби хислатлар қайирмаларга ҳам хос. Бунинг асосий белгиси — уларнинг бир ўқиганда эсда қолишидир. Бугина эмас, Юсуф Хос Ҳожибни, Аҳмад Югнакийни эслайсиз қайирмаларни ўқиганда. Отанинг фарзандга, фарзанднинг отага мурожаатлари, табиат фаслларининг бадиий образга айланишини қайирмаларда ҳам кузатасиз. Қайирмаларда ҳам гулу гиёҳ, қизғалдоғу тикан... шунқор, лочин ёки бургут, дарахт ёки тош... бу каби табиат ашёлари, унсурлари бадиий қаҳрамонга айланади. Асарда одам каби яшайди. Бу шоирнинг табиатни кузатувлари ниҳоятда теранлигидан далолатдир.

Бир қарашда китобда ватанпарварлик мавзуидаги қайирмалар йўқдек туюлади. Чунки, бу ҳақда очиқ–ойдин гапирилмайди. Аммо синчиклаб кузатсангиз, маълум бўладики, юртдаги ҳар бир чўпу хас, тошу тупроқ, тоғлару боғлар, қушлару жониворлар куйланар, тасвирланар экан, буларнинг барчаси замирида шу Ватанга, унинг ҳар заррасига бўлган катта муҳаббат пинҳон эканлигини англайсиз.

Яссавий ҳикматлари қанчалик ҳаётий бўлса, қайирмалар ҳам шунчалик орифона, мағзи тўқ. Шарқ этикаси, маданияти тараққиётида панд–насиҳат, дидактиканинг аҳамияти катта. Шу маънода «Эй дўст!..»да учрайдиган дидактика ҳам китобхонга оғир ботмайди, осон ҳазм бўлади.

Сўзнинг маъно қатламлари, ҳарорати, тадрижий манзаралари мунтазам ўзгариб туради, янгиланади, чексиз равишда такомиллашиб боради. Румий, Бедил, Хайём маснавийлари, рубоийлари, ғазаллари асрлар оша яшаб келаётганлигининг сири, Румиёна, Бедилона, Хайёмона фалсафа касб этганлигининг асрори уларда миллий ва умуминсоний руҳнинг қуюқлиги, халқ фалсафаси, миллий ва шарқона фалсафанинг кучлилиги билан изоҳланади. Ақл ва туйғу, услуб ва шаклнинг уйғунлиги улуғ алломалар фалсафасининг осон қабул қилинишини таъминлаган. «Эй дўст!..»нинг ўзига хослигини инобатга олиб, қайирмаларни ҳам Азимона фалсафа маҳсули дейишимиз мумкин. Биз илғаб илғамаган, халқ дилида, тилида юрган фалсафанинг бойитилиб, қайирмалар шаклида тақдим этилиши шоирнинг теран тафаккуридан далолат беради.

«Эй дўст!..» адабиётимизда халқ фалсафаси ва адабий тафаккурининг замонавий синтези сифатида ўзига хос ўрин тутишига шубҳа йўқ.

Салим АШУР

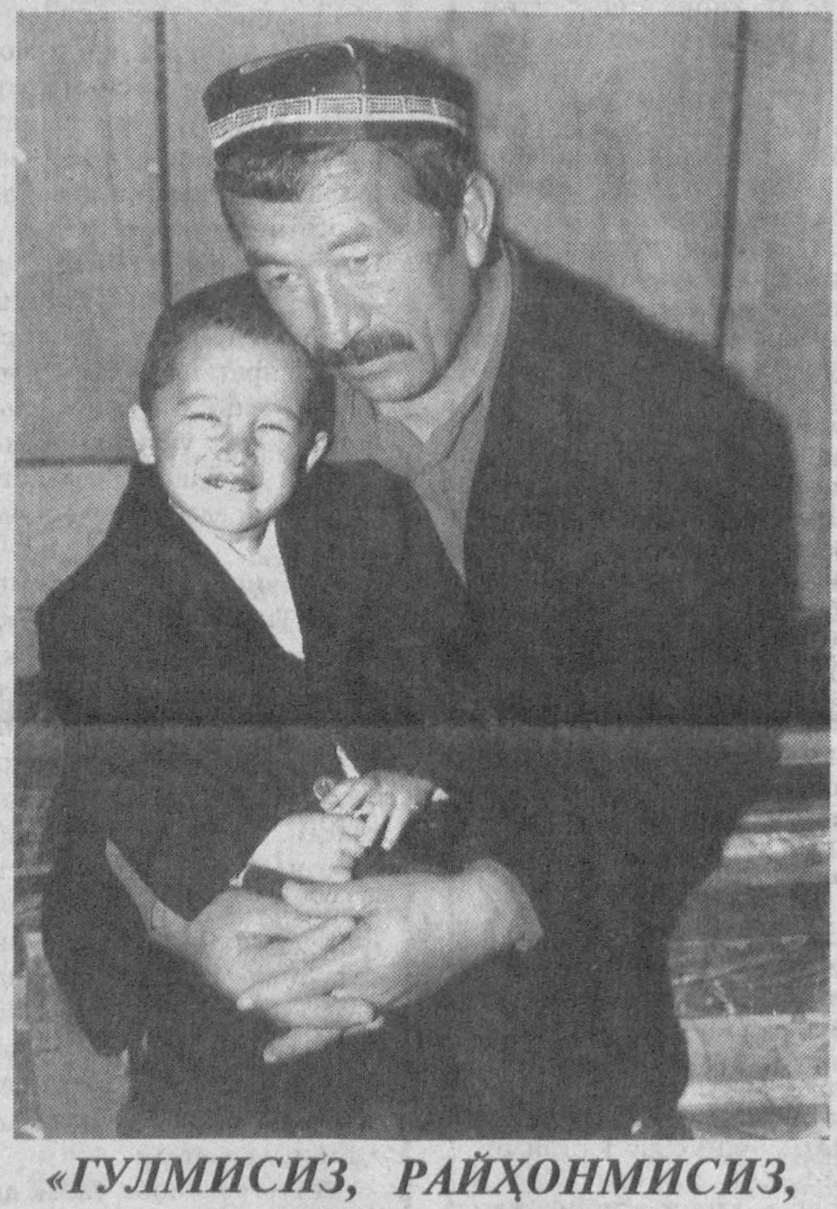

«ГУЛМИСИЗ, РАЙҲОНМИСИЗ, ЖАМБИЛМИСИЗ?» «АЙТГАНИНГИЗМАН!»

Таниш бошланма. Тўғримасми? Қулоғингизга чалиниши билан юзингизга табассум югуради. Бу сўзлар агар таъбир жоиз бўлса, кўпчиликка ўрганиш бўлиб қолган расмий аскиянинг бошланмаси. Водий томонларда эса эътибор берсангиз ҳар бир сўздан аския топиш мумкин. Фақат «Гулмисиз...» дея бошланмайдиган аскиялар. Севимли шоиримиз ёзганидек водий томонларда чойнак–пиёлалар ҳам табассум қилиб тургандек кўринади.

Аския санъати ҳақида гап кетганда, энг аввало, Юсуфжон қизиқни хотирлашади. Ёзилмаган анъаналарга мувофиқ «уста» дея ардоқлашади. Бугунги кунда водийлик бир қатор аскиячилик санъати усталари орасида ўз мавқеига, даражасига, устозлик мақомига эришган «уста» санъаткорлардан бири Мамасиддиқ Шеряевдир. Самимий чеҳрасида доимо самимий кулгу аксланиб турадиган бу инсоннинг қизиқ гаплари, аския пайровларидаги ўткир жавоблари кириб бормаган ўзбек хонадони бўлмаса керак.

Аскиячиларнинг ўз тиллари билан айтганда аскияни билмаганлар шунчаки тўртта одамнинг суҳбати деб ўйлайди, билган, тушунганлар эса аскиядан чексиз завқу шавқ олиши шубҳасиздир. Аскиянинг асосий шарти ҳозиржавоблик. Ҳозиржавоблик, гапни маромига етказиб айтиш эса Мамасиддиқ Шеряевнинг аскиячилар орасидаги нуфузини, мухлислари эътиборини мустаҳкамлаб келмоқда. Устозлар Юсуфжон қизиқ, Охунжон қизиқ, Муҳиддин Дарвешов каби «уста»ларнинг изидан бориб, ўз даврадошлари билан эл кўнглини шод қилиб келаётган аскиячилар орасида Мамасиддиқ Шеряевнинг ўрни ўзгача.

Нўъмонжон МУХАММАДЖОНОВ олган сурат

ҲИКМАТ — ЙЎЛ ОЗИҒИ

Абул Фараж

НОТИҚЛИК САНЪАТИНИНГ ЧЎҚҚИСИ

Бир киши айттан экан:

— Ҳақни ноҳақ қилиб, ноҳақни эса ҳақ қилиб кўрсата билиш ва одамларни хоҳламаган ишларини қилишга, хоҳлаган ишларини қилмасликка мажбур эта билиш нотиқлик санъатининг энг олий даражасидир. Чунончи, улар ҳеч қандай даъват бўлмаса ҳам мароқ билан ишласинлар.

ЯХШИСИ ЖИМ ТУРМОҚ

Бир киши айттан экан:

— Гапирганларимдан таассуф қилган ҳолларим кўп бўлган, лекин жим қолганликларимдан таассуфга тушган ҳолларим камдан–кам рўй берган.

ЎЗ СЎЗЛАРИНИНГ АСИРЛИГИДА

— Сўз айтилмаган экан, у шу сўзни айтмоқчи бўлган кишининг асиридир. Сўз айтилиб бўлган экан, айттан киши унинг асирига айланади.

ЎЗГАЛАРНИНГ НУҚСОНЛАРИНИ САНАМА

Бошқа бир киши айттан экан:

— Ўзининг нуқсон–гуноҳларини тузатиш билан банд бўлиб, ўзгаларнинг гуноҳ–нуқсонларини санашга вақт кетказмаган киши ҳузур–ҳаловатдадир.

БЕАЙБ ЎЛГАН ЯХШИРОҚ

Суқротни қатл қилгани олиб кетишаётганини кўрган хотини йиғлаб–сиқтабди:

—Шўрим қурсин! Ҳеч жиноят қилмаган бўлсангизда, сизни ўлдиришмоқчи?

Шунда Суқрот жавоб қилибди:

—Э, фаросатсиз! Наҳотки мен жиноят қилиб, шунга муросиб ўлиб кетишимни хоҳласанг?

Шарофиддин КЎНЧИ таржимаси

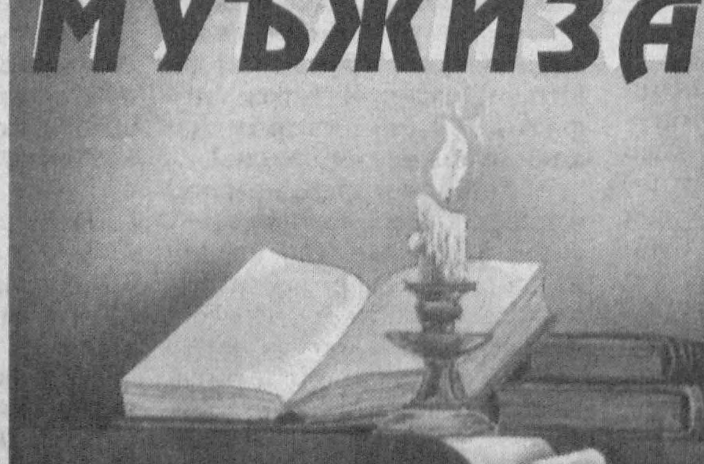

Флориданинг Панама шаҳридаги Акбар клиникасида ўтказилган бир тажриба Қуръон Аллоҳ таолодан эканлигини яна бир бор тасдиқлади.

Тажриба Қуъоннинг инсонларга раҳмат ва шифо сифатида туширилган оятларига таяниб ўтказилди. Ҳозирги кунда Америкада истиқомат қилаётган мусулмон олим Аҳмад ал–Қадий олиб борган бу тадқиқотда Қуръоннинг инсон вужудига физик таъсири бор–йўқлиги аниқланиши ва бу таъсир компьютерлардан иборат энг замонавий текширув жиҳозлари билан ҳисоб–китоб қилиниши керак эди.

Тажриба учун танланган кўнгиллилар мусулмон бўлмаган, арабчани эса умуман билмайдиган турли ёшдаги аёл ва эркаклар эди. Яъни тажриба Қуръонни ҳеч танимаган ва билмаган инсонларда ўтказилиши мақсад қилинди. Кўнгиллиларга Қуръоннинг асл арабча матни билан бирга инглизча таржимаси ҳам эшиттирилди. Бу орада Қуръон турли овозларда ўқилган, бу билан товушларнинг хусусияти ва таъсирини аниқлаш ҳам кўзда тутилган эди.

Тажриба бир йилга яқин давом этди. Натижада, фавқулодда бир ҳодиса юз берди. Яъни, Қуръонни тинглаган кўнгиллиларнинг 97 фоизида руҳий таранглик (стресс) очиқ–ойдин юмшаган ва бу ижобий таъсир физиологик акс таъсирларининг мухтор асаб силсиласида акс этиши билан юзага келган эди. Тажрибанинг яна бир ўзига хос ютуғи шунда эдики, унда руҳий таранглккни юмшатувчи Қуръон таъсирининг миқдори ўлчанди. Бу ютуқнинг қўлга киритилишида махсус тайёрланган асбоб ва жиҳозларнинг хизмати, албатта, ниҳоятда катта бўлди. Чунки, Қуръон тинглаган кишининг мушакларидаги электрик имкониятнинг ўзгариши, терининг электрон ҳаракати, юрак уриш суръати ва тана ҳароратининг ўзгариш тарзлари улар ёрдамида ўлчанди. Шу билан бирга, бу ўзгаришлар вужуднинг бошқа аъзоларига, уларнинг вазифаларига қандай таъсир қилаётганлиги ва мухтор асаб силсиласининг ўзгариш ҳажмлари ҳам ҳисобга олинди.

Бу тажрибадан кўринадики, Қуръон вужуд муҳофаза кучини ҳаракатта келтирувчи бир таъсирга ҳам эга экан. Айниқса, бир қанча касалликларни, жумладан, юрак хуружини даволашда Қуръонга мурожаат қилиш зарурлиги ҳам ойдинлашди.

Тажрибанинг биринчи қисми натижалари Шимолий Америка Ислом Тиббий Конгресcининг 17 йиллиги қатнашчиларига тақдим этилганида, катта шов–шув ва олқиш билан кутиб олинди. Чунки, Қуръони карим маънавий жиҳатдан шифобахш бўлиши билан бирга, бошқа сифатлари ҳам борлиги маълум бўлган эди. Ваҳоланки, Қуръонни эшитаётган кўнгиллиларнинг ҳеч қайсиси унда нима ёзилганлигини мутлақо тушунмас эдилар. Шунга қарамай, Қуръоннинг Аллоҳ каломи эканлигини уларнинг вужудларидаги зарралар тасдиқлади. Бошқа нарсалар ўқиб эшиттирилганда юзага келмаган таъсирлар Қуръон эшиттирилиши билан юзага чиқишининг ўзи улкан мўъжиза эди. Ва бу: «Биз Қуръонни мўминларга шифо ва раҳмат сифатида туширдик»(«Ал–Исро» сураси, 82) оятининг вужуддаги зарралар томонидан тасдиқланишидан бошқа нарса эмас!

Айни пайтда тажрибаларнинг иккинчи қисми кутилмоқда. Аммо олимлар тажрибани давом эттиришга ҳожат қолмаганлигини билдирдилар. Чунки бу илмий исботлар ҳар қандай шубҳа ва эътирозларга чек қўйган эди.

С.ШОШИЙ тайёрлади.

Дастурхон кўрки

«АЙИҚЧА» ТОРТИ

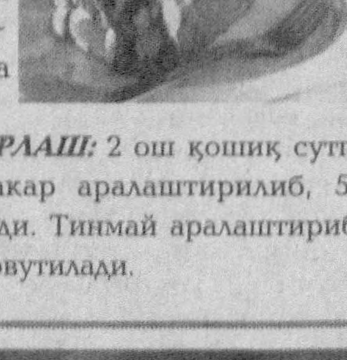

МАСАЛЛИҚ: 1 ош қошиқ сариёғ, 1 стакан шакар, 1 стакан сметана, ванилин, 1чой қошиқ ичимлик содаси, бир қошиқ сирка, 3 стакан ун.

ТАЙЁРЛАШ: Сариёғ шакар билан эзилади, сметана қуйилади–да, яна аталаб кўпиртирилади. Сода, сирка, ун қўшиб хамир қорилади. Иккига бўлиб, бир қисмига какао қўшилади. Хамир 6та кулчага бўлиниб, пишириб олинади. Ҳосил бўлган оқ–қора кулчалар устма–уст терилиб, орасига крем суртилади. Тортнинг усти ва ёнларига глазур қуйилади.

КРЕМ ТАЙЁРЛАШ: 1 ош қошиқ сариёғ, 1 стакан шакар, 1 стакан сметана, ванилинни аталаб, кўпиртириб, совутгичга қўйилади.

ГЛАЗУР ТАЙЁРЛАШ: 2 ош қошиқ сутта 4 ош қошиқ шакар аралаштирилиб, 50 гр.сариёғ қўшилади. Тинмай аралаштириб, қайнатилади ва совутилади.

БИЛАСИЗМИ?

Олимларнинг олиб борган тадқиқотларига кўра, инсонга ўртача етмиш йил умр кўриши учун қирқ тонна озиқ–овқат, нафас олиши учун эса уч юз саксон минг кубметр ҳаво керак бўлади. Дарвоқе, инсон етмиш йиллик умрининг йигирма уч йилини ухлаб, ўн тўққиз йилини гаплашиб, олти йилини эса овқат еб ўтказар экан.

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий кенгаши, «Миллий тикланиш» газетаси таҳририяти Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси аъзоси, кекса журналист

Шарофиддин ТУРОБОВ
(Шарофиддин Кўнчи)нинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари, яқинларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси уюшма аъзоси, кекса журналист

Шарофиддин ТУРОБОВ
(Шарофиддин Кўнчи)нинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Milliy tiklanish

Муассис: Миллий тикланиш демократик партияси

Бош муҳаррир: Иброҳим ҒАФУРОВ | Бош директор: Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ

Таҳрир ҳайъати:
Қаландар АБДУРАҲМОНОВ, Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Раъно ЗАРИПОВА, Хайринисо МИРЗАЖОНОВА, Шарифа САЛИМОВА, Абдунаби СИДДИҚОВ, Жаннат ТОШМАТОВА, Олим ЎСАРОВ, Мунира ҚОРИЕВА

Газета 014-рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма: Г — 925. Ҳажми 2 босма табоқ. Адади 1502. Сотувда эркин нархда

Газета IBM компютерида терилди ва саҳифаланди. Саҳифаловчи: Раъно ИСМАИЛОВА. Босишга топшириш вақти 20.00. Нашр кўрсаткичи — 158

Манзилимиз: *Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32 уй*

Телефонлар: қабулхона — 133-67-51, 136-56-29, бўлим — 136-58-80, реклама ва эълонлар бўлими — 136-58-73

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй

Босишга топширилди 20.00